

אתגתא

בשבע 1051 | י' בתמוז תשפ"ג, 29.06.23

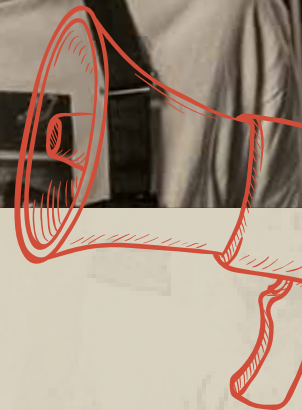
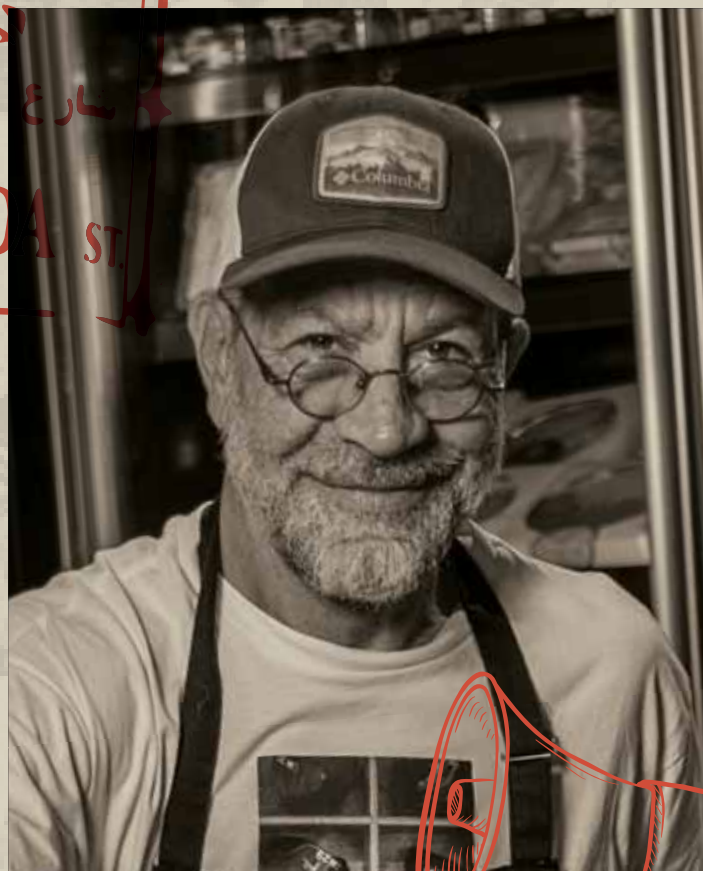
חנן בן ארי לא חייב להיות
שליח הציבור שלנו

// עפרה לקס

מַחְנֵה יְהוּדָה

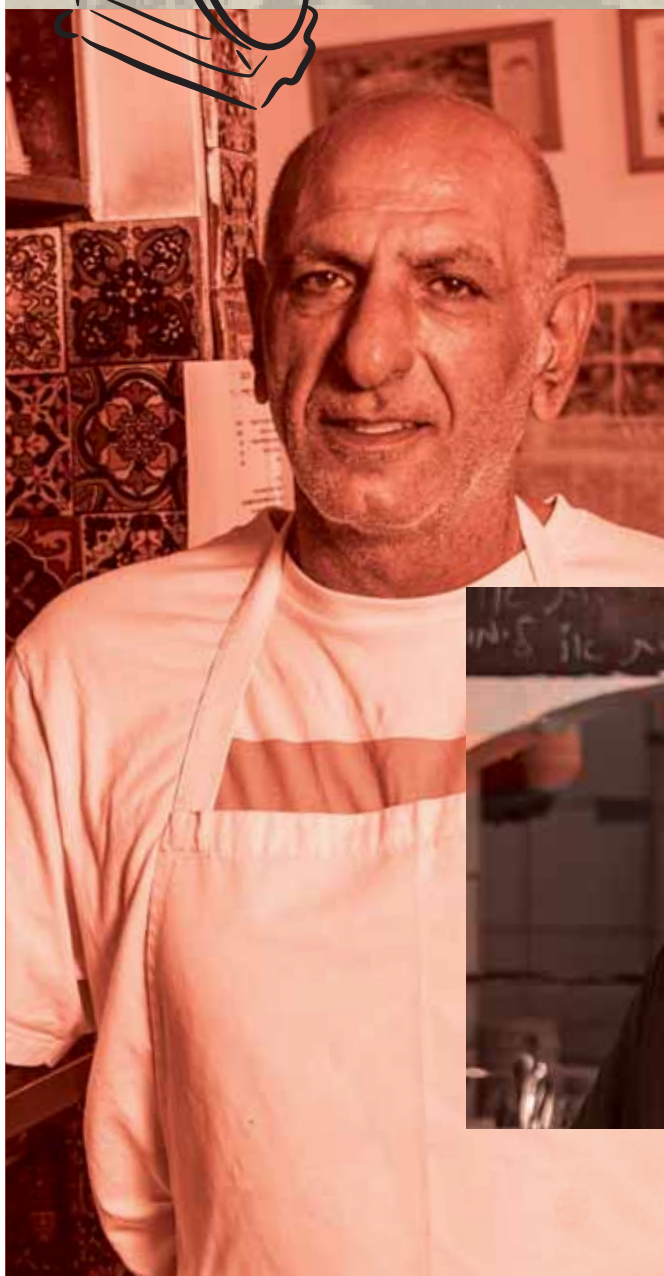
مَحْنِي يَهُودَا

MAHANE YEHUDA ST.

עם ציון מאה שנים לשוק מחנה יהודה, משתפות
שלוש משפחות מוותיקי הסוחרים בשוק במסורת
שעוברת מדור לדור כבר עשרות שנים ועדיין מושכת
אליה בגעגוע דורות של ירושלמים // ניצן קידר

שלוש
במאה

צילומים: נעמה שטרן; ואן דר פול

מ-6:30 בבוקר

*בכפוף לתנאים

ועד 23:00 בלילה

מהפכת השירות של לאומי לא עוצרת!

לאומי ממשיכים להוביל את מהפכת השירות
בבנקאות בישראל, עם שירות במוקד בשעות שנוח לכם.

הכי נוח בשירות

***5522**

ידידיה מאיר
yedidyameir@gmail.com

מעמד הר סיני מספר 2

נחום ברנע, אהרן ברק, הנביא בלעם. על שבוע של מקללים ומברכים

1 נחום ברנע הוא לא בלעם. כל השוואה שמישהו יעשה בין העיתונאי הוותיק לגיבור פרשת השבוע היא על אחריותו בלבד. ואחרי שאמרנו את זה, תראו מה הקב"ה הוציא לו מהמקלדת, בטור ב' ידיעות אחרונות' שבו התכוון לתקוף את התנהלותו החמורה של השר בצלאל סמוטריץ':

"בקומה ה-15 של מגדל משרד הביטחון בתל אביב, קומה אחת מעל ללשכת שר הביטחון, קם משרד ביטחון שני, ליתר דיוק - ממשלה שנייה, ממשלת יהודה. סמוטריץ' עושה את מעשיו בשקט, בשכל, בעורמה... מנהלת ההתיישבות שהקים שולטת בחייהם של חצי מיליון היהודים שמתגוררים בשטחים ומכשירה את הקרקע לחצי המיליון הבאים. פורמלית, זה"ל הוא הריבון. זה מה שאנחנו משווקים לעולם. מעשית, הריבונות עברה לקומה ה-15. סמוטריץ' איננו בן גביר: גם אם בלילות הוא חולם שהוא משיח, בימים הוא איש רציני, בעל יכולות. בתקופת כהונתו הקצרה כשר התחבורה הוא הוכיח שהוא יודע לקבל החלטות ולקדם אותן. הוא יודע לעמוד על שלו במשא ומתן, ולקבל הרבה יותר ממה שהבוחרים נתנו לו, הרבה יותר ממה שמגיע למפלגתו. כשר אוצר הוא מזרים כספים למפלגה ולמוסדות שלו, בלי להתרגש מהתגובה הציבורית. והעיקר, שמחה רוטמן, הזרוע המשפטית שלו, משחרר אותו ואת המדינה מבעיית הדמוקרטיה".

ושימו לב לפסקה הבאה: "השוואה המתבקשת היא עם אריאל שרון, שמילא תפקיד מרכזי בהצלחת מפעל ההתנחלות. אותה עורמה, אותו תכום, אותה דבקות במשימה, אותה שותפות חשאית עם גורמים פורעי חוק. יהודה אליהו, המנכ"ל הכול-יכול שסמוטריץ' הביא לקומה ה-15, הוא בן דמותו של זמביש, זאב חבר, שידע לתרגם את הכוח הפוליטי של שרון לעובדות בשטח. השניים פועלים יחד גם היום: זמביש הוא המתווך, איש הקשר, בין גלנט לסמוטריץ'".

וכאן מגיע תורף המאמר, הדבר החמור ביותר בסמוטריץ', מבחינתו של ברנע. תקשיבו טוב: "ובכל זאת, יש הבדל בין אז להיום: אצל סמוטריץ' אלוקים הוא חלק בלתי נפרד מהחזון, הכול נעשה בשמו ולמענו. אצל שרון הרגליים היו נטועות בקרקע, לא בעולמות המשיחיים. שרון יכול היה לפנות התנחלויות כאשר חשב שהאינטרס הפוליטי מצדיק פינוי. סמוטריץ' יפנה רק ערבים".

וואו. בא לקלל ויצא מה'זה מברך. אני לא זוכר פוליטיקאי אחר שזכה לסופרלטיבים כאלה מעל גבי העיתון: אלוקים הוא חלק בלתי נפרד מהחזון. הכול נעשה בשמו ולמענו. מה טובו לשכותך, סמוטריץ'.

2 וברנע צודק. אנחנו נכנסים השבוע לתקופת בין המצרים והאבלות על חורבן בית המקדש, תקופה שמביאה איתה גם את הזיכרונות הכואבים מחורבן גוש קטיף בימי בין המצרים של תשס"ה. 18 שנים אחרי, יש כל כך הרבה מסקנות מהמהלך הנורא של אריאל שרון, שאת השפעותיו ואת מחיריו אנחנו משלמים עד היום. אבל אם צריך לתמצת במשפט אחד את המסקנה המרכזית, אז הנה: לא היה בהיסטוריה של מדינת ישראל מישוהו שבנה והרס כל כך הרבה יישובים כמו אריק שרון. למה? כי מי שהקשר שלו לארץ ישראל לא מחובר לתורה ולאלוקים - מי שלא נטוע ב"עולמות המשיחיים", כלשונו של ברנע - יפגע בארץ ישראל, שאותה בנה, אם רק יחשוב שהאינטרס הפוליטי (או האיש!) מצדיק את זה. נקודה.

ישראל לא תהיה דיקטטורה

הבערת צמיגים מול ביתו של יריב לוין במודיעין, מתוך הסרטון של 'אחים לנשק'

נתניהו ל"מחלף על שם אבי הדיקטטור", לצרוח מול דוכני ספרים של הוצאת 'סלע מאיר' בשבוע הספר כי יש שם ספרים שלא תואמים להשקפה שלהם, לחסום את הדרך לנתב"ג ולהרוס את חופשת הקיץ לאלפי משפחות, להחתיים רופאים שיסרבו לטפל בחולים, להחתיים טייסים שיסרבו להגן על המדינה. מי אני שאקבע מה שפל ממה ומי שפל ממני? וחורף מזה, התחרות עוד לא נסגרה. בטח בזמן שחלף מאז כתיבת שורות אלה ועד שהטור הזה מגיע אליכם, עוד שני נשבר. בכל אופן, אהרן ברק מדבר עם החבר'ה האלה מהרוארד, והוא אסיר תודה: "ההפגנות בחו"ל עוזרות לנו. זה תומך בנו בארץ... אני בעד פשרה, אבל יש דברים שאי אפשר להתפשר עליהם. ועדה לבחירת שופטים - אי אפשר להתפשר. ברגע שמתפשרים על זה מאבדים הכול. אסור להתפשר על דברים מרכזיים, אבל על דברים לא מרכזיים צריך לשבת ולדבר בבית הנשיא ולמצוא דרך לצאת מזה. אבל הם, מובילי המהפכה, צריכים לדעת שאם הם ממשיכים לדבר ולדבר ולא להסכים - מספר ההפגנות לא ירד, הוא יעלה. ספרים עוד ייכתבו על המחאה הזאת. יש סיטואציה של 150 ארגונים שהתאחדו יחד, ואם צריך תמיכה בנקודה אחת, מישוהו מיד יגיע ממטולה למלא את מה שצריך. הם מאורגנים היטב, ברוח טובה, והם מבינים שהם נלחמים על עתידה של ישראל כמדינה דמוקרטית ויהודית - גם יהודית, ולכן רואים מפגינים דתיים".

4 אם היה מי שחשב משום מה שאהרן ברק, שהיה הראשון להדליק את האש בסדרת הראיונות הראשונה שלו - עם הביטויים החריפים כמו "מחרוזת כדורי רעל", "מהפכה של טנקים", "חורבן הבית השלישי", "כפית מוות" וסליחה אם שכחתי משהו - אולי התמתן קצת עם הזמן או עם עצירת הרפורמה או עם הקצנת המחאה או עם הגלישה למרי אורחי והקריאה לסרבנות, אז הוא טעה. אהרן ברק לא רק ממשיך לתמוך, אלא גם מלבה

שעה וחצי נמשכה שיחת הזום של ברק עם פעילי המחאה. אבל אתם יודעים מה, למה לסיים בשלילי? היה בה גם רגע אחד מרגש, רגע של הכרה בחצי המלא של הכוס

3 גם אהרן ברק הוא לא בלעם. אהרן ברק הוא אהרן ברק. וזה מספיק. השבוע התפרסמה באתר ynet שיחת תדרוך שערך ברק בזום לראשי המחאה מאוניברסיטת הרווארד. אתם מכירים אותם, כן? החבר'ה האלה שמתנהגים כמו פעילי BDS ורודפים בצרחות ובזמבורות נציגים רשמיים של מדינת ישראל שבאים, למשל, למצדד תמיכה בישראל ברחובות מנהטן. אלו שהתגאו השבוע בכך שהפעילו את הלחץ על חברי פרלמנט וגרמו לכך שנשיא ארצות הברית לא יקבל לפגישה את ראש ממשלת ישראל. כלומר, מהקבוצות היותר בריוניות במחאה חסרת הגבולות וסרת הטעם של החודשים האחרונים. בעצם, אני לא רוצה לחלק ציונים מי יותר בריון ממי. קטונתי מלקבוע מה חמור יותר: להבעיר צמיגים בשב בבוקר בשכונה שלווה במודיעין, כי גר שם נציג ציבור שמקדם את המדיניות שבשמה נבחר ומנסה להעביר תיקונים (מינוריים מדי, אחרי שנתניהו התקפל לצערנו) במערכת המשפט, לשנות את השלט במחלף על שם בנציון

הגיע הזמן להתפתח

24 שעות!!!

אסיון ההרמיה האוקראינית

י'ז' ואו
24-25.7

בישיבת בני"ע נבעת שמואל

כנס לימוד תנ"ך

ימי לימוד מיוחדים לתשעת הימים

פרסומי ישראל

אברים		נשים		הנני-שיעורים בנושא שליחות בתנ"ך	
הרב בנימין סופר דניאל- אור מתנוצץ בחשכת הגלות	הרב דוד טורנר דניאל- אור מתנוצץ בחשכת הגלות	הרבנית דינה ראפ אנכי טוב לך מעשן קנים	הרבנית ורדית אביחי כי היה ליבה כלב הארי	הרב דוד דודקביץ' אליעזר עבד אברהם- שליח חב"ד	9:20-10:30
הרב שלמה דרייפוס מעמד הברכה והקללה בשכם	הרב שמואל אליהו	הרב בנימין סופר דניאל- אור מתנוצץ בחשכת הגלות	הרבנית עידית איצקוביץ' עיר בה דוד חנה	הרב דני סטיסקין אלישע: שלוחו של אליהו?	11:00-12:10
הרב בנימין רחנצוויג אדרת אליהו- אלישע	הרב דני סטיסקין מי יביא מלך- אלימלך?	הרב שלמה דרייפוס מעמד הברכה והקללה בשכם	הרב שמואל אליהו	הרבנית חיה וישליצקי הנני- שליחות בתנ"ך	12:40-13:50
הפסקת צהריים					
הרה"ג יעקב אריאל השופט גדעון- חלוקת הסמכויות בין הרשויות	הרב מישראל רובין דמותו של שמשון	הרב יואב אוריאל קצב הפעימות של התנ"ך	הרב מנחם בורשטיין עין הרע- בתנ"ך?	הרב ברוך סליי עמק חברון- מסע המלך והשליח	14:30-15:40
הרב יואב אוריאל קצב הפעימות של התנ"ך	הרב צבי לבנברג גדול יהיה הבית האחרון	הרב שמואל ישמח הנשים הנכריות בימי עזרא	הרב קובי דביר חנך לנער- בפרשיות המקרא	הרב מוטי פרנקו אברהם זקן- חיים של שליחות	16:10-17:20

18:30 'הנני' ממשיכים בדרכו- ציב אצבול לא רוב חיים ברקאן צ"ל

הנני-שיעורים בנושא שליחות בתנ"ך		הנני-שיעורים בנושא שליחות בתנ"ך		הנני-שיעורים בנושא שליחות בתנ"ך	
הרב איתן שנדורפי הברית והחסד שנשבע ה' לאבותינו	הרב יהושע נן דייק עקידת יצחק בנערותו וביוקנתו	Rav Dovid Ben Meir "Voice in the wilderness"- Answering missionaries	הרבנית רותי שפירא וישלהו מעמק חברון	הרב יואל מנוביץ' דמות הרב והתלמיד בתנ"ך	9:20-10:30
הרב יואל מנוביץ' דמות הרב והתלמיד בתנ"ך	הרב חננאל אתרוג ראשית נבואת שמואל	Rav Ari Shvat (Chwat) Akeida: Test of a Lifetime!	הרבנית ברוריה בן שחר החשבת- מסירותו להצלת בית דוד	הרבנית נעמה אתרוג בת יפתח	11:00-12:10
הרב ברוך סליי עמק חברון- מסע המלך והשליח	הרב יהושע שפירא שליחות תחת מלך	Rav Azriel Rosner Three Days before Greatness	הרב מיכאל טוביאנו ציון במשפט תפדה- המפתח לגאולה	הרבנית חגית אלרן אהבת עולם אהבתך- ימיהו המנחם	12:40-13:50
הפסקת צהריים					
הרב חגי לונדין איכה?- מבט פנימי על מגילת איכה	הרב אליעזר קשתאל נזיר- חיי שליח	Miriam Wolf Yerushalayim and Sodom. Their surprising connection	הרב דוד מתוקי שלמה המלך- החזון, שברו ותיקונו	הרב מישראל רובין דמותו של שמשון	14:30-15:40
הרב דוד מתוקי שלמה המלך- החזון, שברו ותיקונו	הרב אוהד תירוש שני שליחים ומשלח	Col.(res) Geva Rapp Nachamu Nachamu Ammi - Our Generation's Vital Need	הרב חגי לונדין איכה?- מבט פנימי על מגילת איכה	הרב לביא אנגלמן מגילת הנחמה	16:10-17:20

להושמה: 058-6858768 • KENES-TANACH.ORG

ידידיה מאיר
yedidyameir@gmail.com

אנשי משק וכלכלה, ועד אומנים ו"אנשי רוח".

5 וכאן השתמש ברק בדימוי שגרם לי לצחוק בקול. זה היה כשהוא הסביר לפעילים מדוע לשיטתו צריך לנצל את המצב הנוכחי כדי לכוון חוקה. הוא סיפר ששלח להרצוג הצעה לחוק יסוד לכינון חוקה, שבמסגרתה גם יוסדר תהליך מינוי השופטים: "מה שאנחנו צריכים עמוקות", הוא אמר, "זה

**בעוד בימין מדובר בשולי השוליים,
בנערים - אצל המחנה הנאור,
התומכים בהפגנות האלימות,
בחסידות הכבישים, בשריפות
הצמיגים, בבריונות נגד נבחרי
ובני משפחותיהם, אלה הם האנשים
הנחשבים ביותר במחנה. זקני
ומאורי הדור ממש**

חוק בסיסי על איך עושים חוקים בסיסיים, ואין לנו. פספסנו את ההזדמנות. מעמד הר סיני מספר 1 היה במדבר, מעמד הר סיני מספר 2 היה אמור להיות ב'49' כשהתקבלה ההחלטה לכתוב חוקה". לא נגענו. מה נאמר ומה נדבר, כואב הלב. היינו ככה קרובים לחוקה! איזו חמצצה. אילו קירבנו לפני הר סיני 2 ולא נתן לנו את החוקה.

שעה וחצי נמשכה שיחת הזום של ברק עם פעילי המחאה. אבל אתם יודעים מה, למה לסיים בשלילי? היה בה גם רגע אחד מרגש, רגע של הכרה בחצי המלא של הכוס. היה זה כשברק הדגיש בפני המוחים שלמרות הכול, מדינת ישראל היא עדיין דמוקרטית: "אתם תומכים בישראל כדמוקרטיה ליברלית, כמו שהיא צריכה להיות. ואנחנו דמוקרטיה ליברלית למרות הכיבוש של הגדה המערבית".

נו, לפחות זה. נחמה פורתא. למרות הכיבוש אנחנו עדיין דמוקרטיה ליברלית. גם זה משהו מרגיע בימים מטלטלים אלה. ואל תדאגו, סמוטריץ' המשיחי לא באמת יצליח במזימותיו ליישב את הגדה המערבית בעוד מאות אלפי יהודים. בשביל זה יש לנו את שופטי בג"ץ (מה אתם אומרים? יש מצב שברק מדבר גם איתם?), ואת עילת הסבירות, או כל עילה אחרת שנמצא כדי לבטל את בחירת הרוב ולהשאיר את מדינת ישראל של אהרן ברק "כמו שהיא צריכה להיות". ●

את הקיצוניים ביותר. "ההפגנות צריכות להמשיך בגלל שהן קיר הברזל שלנו", הוא המשיך ואמר. ברק עדכן את הפעילים בארצות הברית שהוא עומד בקשר שוטף עם ראשי המחאה ועם משפטנים ישראלים שמייצגים אותם, ודיבר עם נשיא המדינה יצחק הרצוג בעצמו מספר פעמים כדי לייעץ על מתווה הפשרה. זה מדהים. מצד אחד "קיר הברזל" והמרדה נגד הממשלה בארץ ומחוצה לה. מצד שני, שיחות עם נשיא המדינה על מתווי פשרה אפשריים. כלומר, נשיא בית המשפט העליון בדימוס, מרן פוסק הדור של השמאל בישראל, האיש שלדברי רביב דרוקר "עשרות שנים קדימה נגיד שהייתה לנו הזכות לחיות באותו דור שהוא חי בו", מעורב גם בתכנון הסחיטה באיומים וגם בניסיונות התיווך בדרך לכניעה. ואחרי זה אומרים שלא מוסרי להפגין מול הבית שלו, כי הוא אדם פרטי ומבוגר.

השבוע דובר רבות בתקשורת על "אלימות המתנחלים". אני רחוק מלתמוך בה. המדינה היא שצריכה לטפל באויב הערבי, לא נערים צעירים. וכן, זה לא יפה לגרש מישוה משבעה. לא מח"ט ולא אף אדם. אבל שימו לב: בעוד בימין מדובר בשולי השוליים, בנערים - אצל המחנה הנאור, התומכים בהפגנות האלימות, בחסידות הכבישים, בשריפות הצמיגים, בבריונות נגד נבחרי ציבור ובני משפחותיהם, הם האנשים הנחשבים ביותר במחנה. זקני ומאורי הדור. מראשי ממשלה לשעבר, דרך רמטכ"לים,

הרב גרשון אדלשטיין עם הרב אליהו בן שלמה והרב משה ראב"ד, רב חיל האוויר, במפגש עם אנשי החיל

1 שלושים יום מלאו בסוף השבוע לפטירתו של הרב גרשון אדלשטיין זצ"ל. על המצבה הפשוטה שהוקמה כתבו בני משפחתו כך: "יגע ועמל בתורה וביראה מנעוריו עד יומו האחרון. העמיד תלמידים לאלפים בישיבה הקדושה למעלה משבעים שנה, ומסר נפשו להנחותה בדרך האמת. מופלא בענוותנותו ובנועם מידותיו, שקד בעמל נפשו על תקנת חברו, ונהנה ממנו עצה ותושייה. זיכה את הרבים ולימד דעת בדרכי חינוך והתעוררות לתורה, ליראה, ללימוד המוסר ולמידות טובות". כפי שנחקק על המצבה, מורשת הרב אדלשטיין היא לימוד מוסר. הוא קרא, שוב ושוב, לכל אחד לקבוע לו זמן ללימוד בספר מוסר. "בדקתי את זה", אמר הרב בן המאה, "ונוכחתי לראות שאי אפשר להצליח בשום עניין בלי לימוד המוסר". ובאותה נשימה הוא הדגיש שזה צריך להיות ספר שמעניין את הלומד בו, שמדבר אליו. אחרת זה לא ישיפע. אני מצאתי לעצמי ספר כזה להשבוע: 'הקברניט - עובדות והנהגות מדרוך והליכותיו בקודש פנימה של הרב גרשון אדלשטיין' (הוצאת יפה נוף).

כן, עוד לפני שמלאו השלושים, ראה אור ספר חדש עליו. לא מדובר בביוגרפיה מקיפה. אני מחכה ליום שתצא כזו. אבל כן מדובר בספר מקסים, עם תמונות מרגשות שצילם לאורך השנים שוקי לרר ועם סיפורים קצרים משנות חייו הארוכות של הרב.

2 בכל עמוד שפתחתי, ממש בכל סיפור, מצאתי רגישות, תשומת לב לפרטים קטנים, אהבה לתורה, אהבה לתלמידים, חיבור לעם ישראל כולו. הנה כמה טעימות: "היה זה בזמן מלחמת המפרץ. אזעקה מייללת נשמעה היטב ברחובות העיר בני ברק. בדיוק ברגעים אלה היה מרן ראש הישיבה בדרכו לביתו. הוא נכנס מיד כנדרש לאחד מחדרי המדרגות הקרובים, ושהה שם, מחכה לצפירת הרגעה. יהודי נוסף שנקלע לחדר המדרגות מיהר לעלות קומה ולבקש מאחד השכנים כיסא עבור ראש הישיבה. 'בבקשה', אמר ביראת כבוד, וקירב את הכיסא לראש הישיבה. אך הרב מסרב לשבת. 'מדוע לא?' מפציר היהודי, אך ראש הישיבה אינו מתיישב. 'אולי ראש הישיבה חושש שיש בריפוד שעטנז?', הוא מנסה. ותשובתו של ר' גרשון מפתיעה: 'אינך רואה שיש לכיסא שתי ידידות? איך אשב בשעה כזו על כיסא מלכותי, כשכלל ישראל נתונים בעת צרה ופחד?'".

3 בספר יש גם קטעים במסגרת ובהם עצות והדרכות לחיים תחת הכותרת "ללכת בדרכיו". באחד מהם מצאתי את המשפט שהייתה לי הזכות לשמוע גם מאחיו, הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל, רבה של רמת השרון, ואף לצטט אותו בספר עליו, 'סולם יעקב'. לא ידעתי שגם האח הגדול נהג להשתמש בו. זהו פתגם שאמא שלהם נהגה לומר להם בילדותם, והם חיו כך וגם ניסו לחנך לאורו: "אם אינך מצליח לדון מישוה לכף זכות, תדון אותו לכף שטות...". ועוד טיפ קטן לחיים, הפעם לאנשי חינוך: "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה - אי אפשר לקרב תורה אף תלמיד לפני שאוהבים אותו באמת. ועל כן מה שמוטל על המחנך בראש ובראשונה זה לאהוב את תלמידיו".

4 ואהבה ורגישות לתלמידים מתחילות עוד לפני שהם מגיעים לגיל חינוך. כמו כל גדול בתורה, גם אל ר' גרשון אדלשטיין הגיעו מדי יום ילדי חלאקה. "בשערי הבית הגדול ברחוב ראב"ד מגיע ובא אברך נרגש ועימו בנו שזה עתה מלאו לו שלוש שנים. מטרת בואו שהרב יגזור מעט משערויותיו ואציל עליו מברכותיו שיעלה ויגדל. ראש

צילום: שוקי לרר

הישיבה נוטל את המספריים בידיו, אבל בטרם גוזר הוא שואל שתי שאלות: 'האם הילד יודע שעומדים לגזור לו את השיער?'. האבא משיב בחיוב. אבל ראש הישיבה עדיין מתעכב: 'האם המצלמה מוכנה?'". רק אחרי שבידר את שני העניינים האלה - שהילד לא ייבהל פתאום מהמספריים, ושתייה לו ולהוריו מזכרת מהרגע - הוא גוזר את השיער, וכמובן מברך את הילד.

5 ולסיום, סיפור שמתחיל בעניין טכני: שינוי שעות קבלת הקהל בביתו של הרב. במשך תקופה ארוכה קיבל את הבאים לשאול ולהתייעץ בשעות הצהריים המוקדמות, לפתע הוא ביקש לדחות את זמני קבלת הקהל לשעות אחרי הצהריים המאוחרות. למה? "אחד מבני הבית ביקש להבין את השינוי בסדר היום המדוקדק. הוא ניגש לראש הישיבה לשמוע מפיו מה גרם לשינוי. התשובה הפתיעה אותו: רבנו ראש הישיבה משכים קום ולומד עד אחר חצות הליל, ולכן זקוק הוא לשנת צהריים קצרה. אך קבלת הקהל שהתקיימה בצהריים טרדה את מנוחתו: 'איך אפשר להירדם אחרי שאתה שומע על צרות ובעיות של יהודים?', ענה ראש הישיבה בפשטות".

רק מחזיקי מפתח דיסקונט נהנים

מחניה חינם בחניונים
אחה"צ ובסופ"ש ברחבי הארץ

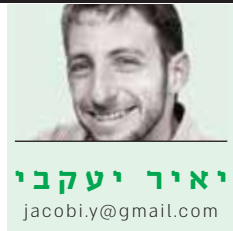
וגם

מחניה חינם בכחול לבן
בסופ"ש בכל הארץ

באמצעות אפליקציית **ספחפ**

דיסקונט
רוצים אותך יותר

בכפוף למינימום שימוש בכרטיס מפתח דיסקונט. ההטבה בכחול לבן, בכל רחבי הארץ, מיום חמישי ב 17:00 ועד מוצ"ש בשעה 23:59. פירוט החניונים המשתתפים בהטבה, הימים, שעות החניה ופרטי ההטבה המלאים באתר הבנק.

קסם של טרמפ

על קורקינט חשמלי של עיריית תל אביב? הרי זה לא שייך. "אז תיקח טרמפים", היא הציעה בעוד הברקה. "תגידי לי, אני נראה לך שישיסט?" בדקתי איתה. "למה, בשיטת היית לוקח טרמפים?" "ספציפית סבתא שושי לא הרשתה", עניתי, "אבל טרמפים זה משהו שלוקחים בשיטת, כך שמעתי מחברים שלמדו במדרשה וזה כל מה ששמעתי מהם".

הוספתי את החלק האחרון כדי לכסות את עצמי משפטית. מהון להון החלטתי, כמו משה רבנו בהקמת המשכן, לעשות את ההשתדלות שלי וריבנו של עולם כבר ימלא חסרונ. באקט מלא אמונה הבאתי את הרכב למוסך על הבוקר ואז חיכיתי שיגיע הנס שיחזיר אותי הביתה. אחרי רבע שעה של המתנה המוסכניק אמר שזה נורא מפריע לו לעבוד כשהלקוח עומד במרכז המוסך עם ידיים מושטות כלפי מעלה, ואם זה בסדר שאני אלך לחפש את הנס שלי בחוץ.

"מה לי הכא מה לי התם", עניתי לו. "דגן גידל דגן בגן", הוא החזיר לי ונפרדנו כאויבים.

התחלתי ללכת לכיוון הכביש הראשי בחיפוש אחר הנס, אבל ממש כמו הכבוד גם הנס, מסתבר, בורח ממני שרודף אחריו. נאמר זאת כך, הנס בטוח לא היה בין צומת ראש העין צפון לצומת קסם כי זאת ההליכה שעשיתי. הגעתי לבסוף, מזיע, מאוכזב ומובס לתחנה בקסם וחיכיתי לאוטובוס. או אז הבנתי שבעשור שחלף מאז הפעם האחרונה שעליתי על אוטובוס, בטח גם אמצעי התשלום השתנו. חייל בודד שעמד לידי בתחנה עזר לי להוריד את האפליקציה והסביר לי איך לשלם לכשיגיע האוטובוס. והאוטובוס אכן הגיע בסופו של דבר. וחלף על פניי. מתברר שיש דברים שלא משתנים גם אחרי עשר שנים.

"למה הוא לא עוצר?" שאלתי את החייל הבודד. "ככה זה", הוא ענה, "אגב זה שאני במקרה עומד פה לבד לא עושה אותי חייל בודד".

מסכנים החיילים הבודדים האלה, חיים בהכחשה. בשלב הזה הבנתי שכלתה אליי הרעה והתחלתי לחשוב איך אני מעתיק את חיי כפי שאני מכיר אותם לצומת קסם. לא שזה בהכרח נורא מדי, בסך הכול המיקום אטרקטיבי.

תוך כדי שאני שקוע בשרעפים אני רואה רכב עוצר לבחורה שחיפשה טרמפ. הנהגת כנראה קלטה את המצוקה שלי. אולי זה קשור לפרצוף המתחנן ולעובדה שכבר הכנסתי רגל בדלת. "לאן אתה צריך?" שאלה אותי הנהגת הצדקת.

"הביתה", עניתי.

"אתה יכול להיות יותר ספציפי?"

"לא, אני מעדיף שהקוראים לא יידעו איפה אני גר", הסברתי.

"טוב, תעלה, ניקח אותך".

אכן, הנס הגיע לבסוף.

"רק תעשי טובה", ביקשתי, "אל תספרי על זה לסבתא שושי, היא לא מרשה טרמפים".

"אין בעיה", היא הסכימה, "רק אל תהיה מטומטם ותכתוב על זה".

אופס. ●

מי שכותב לכם את הטור הזה כבר איננו אותו יעקבינו מוכר, צעיר ופוחז. עכשיו שחגיגות ה-40 מאחוריי אני אדם שקול, בוגר ובעל פרספקטיבה רחבה על החיים. אני הרבה יותר מהורהר ממה שהייתי רבותי, בכל רגע נתון אני עלול להפליג במחשבות עמוקות על חיינו ותוחלתם.

דוגמה לרגע נתון כזה הייתה למשל בשבוע החולף, כשעמדתי מאחורי רכב ברמזור ואז מעוצמת הרהורי הנשגבים פשוט התחלתי לנסוע ונכנסתי כמו גדול ברכב העצום שלפניי. הכול בסדר, תודה על הדאגה.

גם הרכב שלי אגב יכול היה להיות בסדר, לולא העובדה שריבנו של עולם לא הסתפק בלטעת באדם את הרעיון לייצר רכב, אלא המשיך באותה תנופה ושכנע את קרוצי החומר להתקין וו גרירה במאחורה של אותה המצאה ניידת. אז במקום נשיקה רכה בין פגוש לטמבון אחורי, מצאתי את עצמי עם וו גרירה שקוע עמוק בתוך המנוע של היונדאי. אחרי שהתנצלתי אינספור פעמים תוך שאני מאשים את כל העולם מלבדי ("אתה חייב להבין אדוני, אני אדם יצירתי, אי אפשר לצפות ממני להתרכז במלאכה פשוטה כמו עמידה במקום עד חילופי אורות הרמזור"), ובעיקר אחרי שבעל הרכב שלפניי הבין שכל הנזק נגרם רק לרכבי, הוא ביקר אותי לשלום ונסע לסבלותיו.

אחרי התאוששות קלה התחלתי שוב לנסוע מתוך תקווה שוו הגרירה המנוול לא עקר את ליבו של סוס המתכת.

ובאמת הרכב נסע, המנוע לא התחמם, שור לא געה. אממה, גם המזגן לא בדיוק הרשים בביצועיו. בתוך כמה דקות התחוויר לי שאכן, עלה המוות במזגננו. עניינים של מעבה.

אז הרמתי טלפון לסוכן הביטוח. הרי בדיוק בשביל מקרים כאלה עשיתי מקיף! שיחה זריזה איששה את חששותיי שהביטוח הזה נקרא מקיף על שום העובדה שהוא מקיף את הבעיה כמו תחנת החלל העולמית שמקיפה את כדור הארץ אך לא מעזה לבוא איתו במגע. בקיצור, כדי להפעיל את המקיף צריך שהנוק יהיה שווה את העלאת הפרמיה. וכמובן שהנוק עלה בדיוק לסך העלאת הפרמיה חסר מאה שקלים.

לקחתי לי חצי יום ככה להתבאס על עצמי, לא מלאכה קלה בהתחשב בעובדה שהייתי בדיוק בדרך להופעה. ובאמת, צוות המורים בנחלים קיבל הופעה, לא בהכרח מצחיקה, אבל הופעה. סוף סוף אומנות זה משהו חי, ואם הסטנדאפיסט כרגע עצוב אז ראוי שכולנו נשעה איתו ברגע הזה, לא ככה?

אחרי ההופעה נסעתי הביתה ונדרשתי לברוך הגדול מכולם - איך שמים רכב במוסך וחוזרים בשלום. הרי אין דיסוננס גדול מזה: כדי להגיע למוסך ולחזור ממנו צריך רכב. אבל המוסך הוא המקום שבו מניחים את הרכב. אז איך אמוורים לטפל בכלל ברכב?

אתם איתו? זה כמו להוציא כסף על ארנק שתפקידו לשמור לך על הכסף. הרי אין פה היגיון בכלל, זה מניה וביה.

"שים את הרכב במוסך ותבוא הביתה באוטובוס", אמרה לי היעקבינית, כאילו מיששו במעמדי ראוי לו להיטלטל באוטובוסים. איזו צורה יש לזה?

ולא על כבודי אני מקפיד חברים, אלא על כבוד העיתון שאני כותב בו. איך אנחנו נראים כעיתון אם הכותבים בו משתנעים בתחבורה הציבורית כאחד האדם? אתם יכולים לדמיין את ידידיה

האוטובוס אכן הגיע בסופו של דבר. וחלף על פניי. מתברר שיש דברים שלא משתנים גם אחרי עשר שנים.
"למה הוא לא עוצר?" שאלתי את החייל הבודד.
"ככה זה", הוא ענה.

בשלב הזה הבנתי שכלתה אליי הרעה והתחלתי לחשוב איך אני מעתיק את חיי כפי שאני מכיר אותם לצומת קסם. לא שזה בהכרח נורא מדי, בסך הכול המיקום אטרקטיבי.

צילומים: שאטרסטוק

נורית ועומר
לחמן,
אדיאל,
התחילו לרוץ
בגיל 26

עם כאלו מרחבים בכזה מחיר, פתאום כולם רצים לטופ עלי.

לגור בטופ | החל מ-1.43 מ' נה

דירות
ענקיות

נוף
מרהיב

מפרט
מפנק

מחיר
מצוין

מיקום
מעולה

סטנדרט
גבוה

טופ עלי
אנשים. איכות. מיקום.

החברה לפיתוח
מטה בנימין

052-7-710-710
TOP-ELI.CO.IL

דירות 4,5 חד', דירות גן
ודופלקסים מ-7 ו-10 ח-י-ם!

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

נמסה כמו מחאה

כן, המחאה עדיין כאן, אבל חייבים להודות שהיא כבר לא מה שהייתה פעם. מה אפשר לעשות כדי להעיר אותה?

כמה כבר אפשר לשרוף את איילון? מחאת השמאל

צילום: עומר פיקמן, פלאט 90

או קולה.
להתגנב לבית של יריב לוי, לצלצל באינטרקום ולברוח.
לעמוד בכיכר הבימה ולהשמיע בלופ פרשנויות של דנה ויס.
להסתנן למאפיית ויז'ניץ ולהחליף את החלות בלחם מקמח
כוסמין מלא.
לגנוב לבן של מיקי זוהר את הגוגואים ולהחליף לו אותם בגלעינים
של שסק.
להיכנס לפוסטים של דוסים ולדאוג שהדיונים הלעוסים על
המדרשייה לא ייגמרו לנצח.
להזמין שוב את הצדדים לבית הנשיא ולבקש מבז'י לנאום
בפניהם כל הלילה.
ללכת למשחק כדורגל ולצעוק "יש" לפני הגול.
ללכת לכפר ערבי ולהניף את דגל הגאווה כדי להחמיא להם שהם
לא פנאטים כמו היהודים.
להישאר שם לארוחת חג הקורבן ולהביא למארחים פשטידת
טופו על מצע סייטן. ויין.
לנסוע לאיסטנבול ולצעוק שביבי רודן כמו ארדואן.
לצעוק "דִּמְיוֹן קִרְטִייה!" באמצע קונצרט של הפילהרמונית.
לעקור מהשלט של הטלוויזיה את הספרות 1 ו־4.
להחרים את אינטל ולחזור להשתמש רק במחשב מסוג קומודור
64.
להתפרץ לקייטנות ולהחליף להם את השוקו והלחמנייה בחסה
וחלב סויה.
לעלות על מוניות ולעשות רונדלים.
לקנות בפיצוצייה מסטיק ולשלם בשטר של מאתיים.
לעשות פיליבסטר בכנסת ולהקריא את תיק המניות של דן חלוץ.
לאכול עם סכין ביד שמאל ומזלג ביד ימין.
לבטל את המנוי ל'בשבע'.
ואם גם זה לא יצליח לשכנע, תמיד אפשר לבקש ממועצת
הביטחון לגנות אותנו ולהגיש נגד ישראל תלונה בבית הדין הבין-
לאומי בהאג. העיקר שנבין שאין, פשוט אין לנו מקום בעולם
הסובלני והפולורליסטי שלהם.

חלום ליל קיץ

בחלומי אני רואה חברה סובלנית שלא מתנפלת על כל צייצן
בטוויטר ועושה ממנו אויב האומה.
אני רואה אנשים שמקשיבים, חושבים ורק אז עונים, ולא
זורחים על זה שמולם עוד לפני שהוא פותח את הפה.
אני רואה חברה שלא מתחילה כל משפט ב"לא, כי אתם",
שלא חושבת שהיא המאור הנאור וכל השאר אופל ושחור.
אני רואה חברה שלא מחרימה, לא מגזימה, לא מגישה נגד
עצמה כל הזמן תביעות נזיקין, דיבה והשתקה.
בחלומי אני רואה אנשים שלא מרגישים צורך לעשות שיימינג
למישהו אחר, רק בגלל שהוא אמר משהו שלא מוצא חן בעיניהם
או כי המנה שהם קיבלו במסעדה הייתה טיפה קריחה.
אני רואה אנשים שמסכימים לא להסכים, שמבינים שיכול
להיות שלאחר יש מערכת ערכים טיפה שונה ויואלה, לא חייבים
להרוג אותו בגלל זה.
בחלומי אני רואה אנשים אדיבים, שנותנים זכות קדימה גם
כשהם לא חייבים, שנוהגים בעדינות, לא נדחפים, לא עוקפים
מימין ובטח לא על פס לבן.
אני רואה אנשים מחייכים, מלוכדים, סולחים זה לזה ומפרגנים
גם כשלא מגיע.
בחלומי אני רואה חברה שלא מחפשת תירוצים, חברה שלא
מסבירה כל הזמן למה רע אלא מחפשת איך לעשות טוב.
ואז אני מתעורר, ונוכח שחלומי זו בסך הכול גבינה. ●

**מארגני המחאה ההגונים כבר עשו
הכול: הם חסמו כבישים, חיללו את
טקסי יום הזיכרון, כלאו את אשת
ראש הממשלה במספרה, ניפצו
את משרדי קהלת, הטילו מצור על
בתיהם של חברי כנסת, דחפו מגפון
לאוזנו של חבר הכנסת רוטמן, היכו
במוט על ראשו של השר דיכטר,
ירקו על השר כץ, העלילו על השר שיקלי, איימו, שברו, קיללו,
היכו, שידלו את הממשל האמריקני להתנכר לישראל - ולמרות
הכול, ואף על פי כן, המחאה דועכת. זאת אומרת כמה מאות
ונדליסטים עדיין משתוללים כרגיל ברחובות, ואליהם מצטרפים
עוד כמה אלפים של אזרחים הגונים שלא קראו את הרפורמה
המשפטית אבל חרדים לגורל המדינה כי ככה אמרו בערוצים
האובייקטיביים, אבל חוץ מהם נראה שהעם התעייף. הוא כבר
לא כל כך מבין את הסכנה האיומה הנשקפת לדמוקרטיה מכך
שהממשלה תוכל להוביל מדיניות לפי רצון העם ולא לפי הרצון
הפרטי של נשיאת בית המשפט העליון, רחמנא ליצלן.
המחאה התעייפה, כי באמת, כמה אפשר לשרוף את איילון.
מה בכל זאת אפשר לעשות כדי להעיר אותה? הנה כמה רעיונות
שיכולים לגרום גם לפשיסטים העיקשים ביותר להיכנע, העיקר
שתפסיקו:
להציב באיילון שלטים שכתוב עליהם "אין כניסה למדינת תל
אביב" (כי "המדינה הסובלנית והפולורליסטית שבה לכולם יש מקום
חוץ ממי שלא כמוני" קצת ארוך מדי).
להוציא את יוראי להב־הרצנו מהמיזוג של הכנסת ולשלוח אותו
למסע הופעות סוער של ריקוד על שולחנות בבתי קפה ברחבי הארץ.
להתקשר כל חמש דקות למשרדים של קהלת, לבקש לדבר עם
שְׂמִילוֹ, וכשהמזכירה תשאל איזה שמלו להגיד לה "מר שמלו".
להתגנב באמצע הלילה לכנסת ולצבוע את השומר במשחת
שיינים.
להיכנס כל חמש דקות לבית מרקחת ולשאול את הרוקח אם יש
עוגת גור.
להתקשר לחברי כנסת ולבקש מהם לבדוק אם יש להם מים בברו.**

יש בו קצת יותר מזה

באלבום החדש 'יש כאן יותר מזה' חנן בן ארי מסרב להיות שליח ציבור שחובשי הכיפות תלו בו את תקוותיהם התרבותיות-אידיאולוגיות, אבל בתוך ההרהורים החשופים המוגשים בשירים כל אחד יכול למצוא קצת את עצמו

אחר זה ולהאזין לסיפור. ויש כאן סיפור. אבל כדי לספר אותו אני זקוקה לסופרת.

לפני שבועיים ראיינתי בגלי צה"ל, יחד עם הודיה כריש חזוני, את הסופרת אמונה אלון. שוחחנו על ספרה האחרון המרתק והעמוס 'נפשנו חיתה' וניסינו להבין איפה היא בתוך הסיפור. מה היא ניסתה לומר, מה היה הספר בשבילה. הסופרת הדגולה לא נכנעה לנו וכמו יהודייה טובה מסרה את הכדור בחזרה ושאלה איפה אנחנו, הקוראות, מוצאות את עצמנו ביצירה. כי זה העניין, כך הסבירה, בכל יצירה אדם מחפש ומוצא את עצמו. אל תחפשו את היוצר. ובכן, אני אוחות בשולי גלימתה של אלון ומציעה לא לחפש את האומנים ומה קרה להם והאם הם עדיין עומדים בסטנדרט כזה או אחר, אלא מה קורה לנו, לי, כשאני קוראת ספר או שומעת שיר. זה קונספט מעניין. אני מנסה לאמץ.

באלבום החדש יש הרבה הרהורים. לא מדובר בנושאים חדשים שלא היו עד היום ביצירה של בן ארי, אבל הפעם אין תבלינים שמקלילים את האווירה, והאמירות, כך נדמה, חשופות יותר, כבר לא עטופות וטיפה בוטות יותר. השיר 'עטלף עיוור' הוא שיר שכל אדם יכול למצוא בו את עצמו. לחשוב היכן הוא מוזיקה, היכן הוא מנסה להיות יותר או להיראות יותר, היכן זה טוב והיכן פחות. 'חוץ מכדורגל' שמתחיל נהדר עוסק בעולם עתיר הריגושים שמשטטשים את חושינו עד שאנחנו כבר לא מתרגשים מכלום. השיר 'אחרים' הוא שיר וואו על אובדן האמונה והכמיהה אליה. אנשים רבים עוברים גלי תהפוכות עם האמונה שלהם. לפעמים הם כל כך רוצים להאמין אבל לא יכולים, ועדיין הם מבקשים את קרבת ה'. 'אביתר' הוא שיר שנכתב לאביתר בנאי. מברק מתומצת על הפער בין מי שנולד עם אלוקים ובין מי שגילה אותו, ועל הזרות של כל אחד בעולמו של השני. כי כל אחד בעצם מבקש להרגיש שייך. טקסט שאפשר ללמוד אותו בשיעורי אומנות ואמונה, וגם סתם לקרוא בשולחן השבת ולדבר עליו עם הילדים.

ובסוף, בסוף יש גם את 'יש כאן יותר מזה' - שיר הנושא, שאומר שבסוף, אחרי הכול או לפני הכול, זה לא רק מה שרואים בעיניים: "יש כאן יותר מהצוף הזה/ המתוק הזה, המוזיקה/ מתחת לכל האפור הזה/ הייאוש, הקנאה, המרדף/ יש כאן יותר מזה/ יש כאן יותר מזה/ אדם להבל דמה/ ימיו כצל עובר/ אדם להבל דמה/ אדם יסודו מעפר וסופו לעפר/ אבל יש בי יותר מזה/ יש בי יותר מזה". וחץ מזה המוזיקה וההגשה פשוט ממכרים. אז לכו לשמוע ובטוח תמצאו את עצמכם באחד השירים.

ממתק אחדות

לרגל ימי בין המצרים הבאים לקראתנו אשתדל להביא כאן ממתק אחדות קטן מדי שבוע, להשיב את הנפש, להדליק אור. והפעם, שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי יצחק וסרלאוף. ביום שני אמר השר בוועדה המיוחדת לחיזוק ופיתוח הנגב והגליל על יושב ראש הוועדה, מיכאל ביטון מהמחנה הממלכתי, שהוא רואה בו "כמנטור, כחבר, כשותף, שמלווה אותי, נותן לי עצות מקצועיות, עצות ששוות זהב. אני מודה לך על השותפות הזאת. בנגב ובגליל אין קואליציה ואופוזיציה, כולנו מאוחדים וכולנו שותפים. כולנו רוצים לדאוג לאיכות חיים ולצמצום פערים. ואני רואה בך חבר אישי ואני מעריך אותך מאוד, ותודה לך". תודה לך, השר וסרלאוף. ●

זה בסדר להתאכזב מיוצר כי הוא לא מה שציפיתם. לא פעם מתגלה שלאומנים יש גבולות או נושאי יצירה שלא תואמים את שלנו. מה שלא נכון בעיניי זה לתבוע מאדם להיות כזה או אחר. מותר להעריך את האומנות שהוא עושה.

לפני כמעט עשרים שנה הוא פרץ אל התודעה. הציבור הדתי ערסל אותו, טיפח והשקה בהרבה מאוד פרגון ואהבה. אבל הכישרון, העבודה הקשה והאמביציה היו שלו. לא הרבה אחר כך הוא כבר הגיע לתודעה הכלל-ישראלית עם 'ממך עד אלי' ואחר כך 'תותים' ו'אמא אם הייתי'. חנן בן ארי היה חתיכת בשורה לכל נער דתי שידע לג'מג'ם בגיטרה וכתב סקיצות למגירה. הכיפה והציציות של מי שיועד להיות פרפורמר אמיתי, להלהיב את הקהל וליצור במגוון סגנונות, כלומר להיות מקצוען בלי פשרות, היו לסמל. התוכן שהוא הביא לתרבות הישראלית, האיזון החמקמק בין קודש לחול, הגעגוע לגוש קטיף ככה לפנינו, בלי להתנצל, הרצון להפסיק את המרדף אחרי ההישגים וגם שירי כיף ושירים על הורות ונישואין היו חידוש שחיכינו לו הרבה שנים.

אבל זה לא נשאר שם. בן ארי אומנם הזהיר את קהל הבית והוציא את 'ויקיפדיה', שבו הסביר החוצה אבל גם פנימה שהוא לא מתכוון להישאר בגבולות ההגדרה האנציקלופדית של בחור דתי וימני אלא מתחייב להיות הוא ולא משהו אחר. זה לא ממש עזר לו. המראה השתנה קצת, הפתיחות לריקודים בהופעות, וגם השירים. התמיהות בשיריו הפכו גדולות יותר, נצעקו חזק יותר ועוררו לפעמים אכזבה ואולי אפילו כעס. המהומה האחרונה בסדרה התעוררה בעקבות הקליפ של השיר 'אלא בי', שבו ראו נשים וגברים רוקדים. לי, אגב, היה ויכוח דווקא עם המילים.

אבל בואו נישאר עם זה רגע, כי זה חשוב. במישור הכי שטחי, בן ארי היה מעין שליח הציבור הדתי אל העולם הכללי. שגריר של מוזיקה בגלגלצ. אבל זה ממש לא נעצר שם. בן ארי היה תקווה לרבים. הוא החזיק אמונה של הרבה מאוד אנשים שאפשר להביא עולם יהודי פנימי נקי אל תוך עולם התרבות הכל כך אחר. עולם תרבות שיש בו גם עומק, אבל גם חיצוניות ובוטות והמון גבולות פרוצים. סביבה ששולטים בה ערכים חשובים מאוד, אבל אחרים. רבים תלו בו עיניים מייחלות, מתחננות - תוכיח לנו שאפשר, שלא נתבדה, שלא תיחלש רוחנו. אל תשתנה, אל תישחק. כי אם כן, החלום שלנו על תרבות יהודית שיכולה להיות חלק מהתרבות הישראלית יתנפץ.

אבל בן ארי הוא לא שליח אלא אדם בפני עצמו. והוא עובר שינויים שרבים מאיתנו עוברים במהלך חייו. רק שהשינויים שאומן עובר הם הרבה פעמים גדולים יותר, או פומביים יותר. מושרים מעל כל במה, נשמעים מתוך הספופטיי. הם נושא לשיחה.

זה בסדר להתאכזב מיוצר כי הוא לא מה שציפיתם. לא פעם מתגלה שלאומנים יש גבולות שאינם תואמים את שלנו. מה שלא נכון בעיניי זה לתבוע מאדם להיות כזה או אחר. מותר להעריך אומן ואז להפסיק להעריך אותו, או לאהוב רק חלק מהשירים שלו. הכי כדאי, בעיניי, זה להמעיט בשיפוטיות על האומן עצמו ופשוט להתמקד באומנות שהוא עושה.

מברק לאביתר בנאי

בעיניי האלבום החדש של בן ארי 'יש כאן יותר מזה' הוא פשוט תענוג. בעולם שבו יוצרים כבר לא מוציאים אלבומים שלמים כי עידן הקלטות, התקליטים ואפילו הדיסקים כבר מאחורינו, בן ארי אמר שהתעקש על תוצר מוגמר, כי יש כאן סיפור של מסע. הוא ביקש מהקהל שלו לשמוע את השירים בזה

צילום: אן דר פול

פעם פעם

הם ממשיכים את הסבים וההורים, ומקפידים לשמר את הטעמים והמתכונים מלפני עשרות שנים: משפחות שמחזיקות בתי אוכל בשוק מחנה יהודה מספרות על ההחלטה להמשיך את המסורת המשפחתית ועל הגעגוע לשוק האותנטי שנעטף בבתי קפה וברים

ניצן קידר // צילומים: נעמה שטרן

במעט לכל אחד יש זיכרון כלשהו משוק מחנה יהודה. יש שיזכרו את הדוכנים של פעם עם השירים המיוחדים של השוק (שאפשר לשמוע גם כיום אצל חלק מהמוכרים) ועם הריחות המיוחדים של שקי התבלינים, שהיום נדירים יותר מבעבר. אחרים יזכרו ימים קשים שבהם ידע השוק כמה אירועי טרור, הן בשנות השישים, השמונים והתשעים של המאה הקודמת והן בתחילת שנות האלפיים. יש מי שזוכר את השוק בתור תחנת חובה לפוליטיקאים מסוימים וסיוט לפוליטיקאים אחרים. יש שמעדיפים את הגרסה הנוכחית, הבטיקית יותר, זו שאולי כבר פחות עממית ומתאימה לציבור שחיפש בעבר את השוק אך הופכת אותו לאבן שואבת לצעירים ומבוגרים מירושלים ומחוצה לה. אלה מגיעים לא רק כדי לקנות אלא גם לסיורי אוכל או סתם כדי להיות בשוק - מה שהפך בעצמו לסמל סטטוס.

לכל אחד יש את השוק שלו, את הדבר שכובש אותו במקום הייחודי הזה, שבמשך מאה שנים ידע למשוך אליו את כולם, דתיים וחילונים וחרדים, וליצור חיבור יפהפה של תרבויות ואנשים שלא בטוח שהיו מצליחים למצוא את המשותף במקום אחר. כששאלנו בעלי עסקים בשוק מה הם מאחלים ליום ההולדת המאה של השוק, כולם דחו את הברכה לעד מאה ועשרים. כולם - וסביר שאליהם מצטרפים גם רבבות באי השוק - מייחלים ומקווים לעוד מאה שנים ויותר, שבהן נוכל להסתובב בין הדוכנים והחנויות, להריח, לטעום, לקנות ולחזור הביתה עם טעם של עוד.

בשבוע הקרוב יחגוג שוק מחנה יהודה מאה שנות פעילות. התאריך העגול האמיתי היה אי שם בימי הקורונה, אבל בשוק - כמו בשוק - מנצלים כל סיבה למסיבה. האירועים המיוחדים יכללו הופעות, סדורים, ארוחות של מיטב השפים הירושלמיים ואפילו כנס שווקים בינלאומי ראשון מסוגו, שיקבץ אליו 21 ראשי שווקים מרחבי העולם שידונו בעתיד השווקים ובאתגרים הניצבים בפניהם.

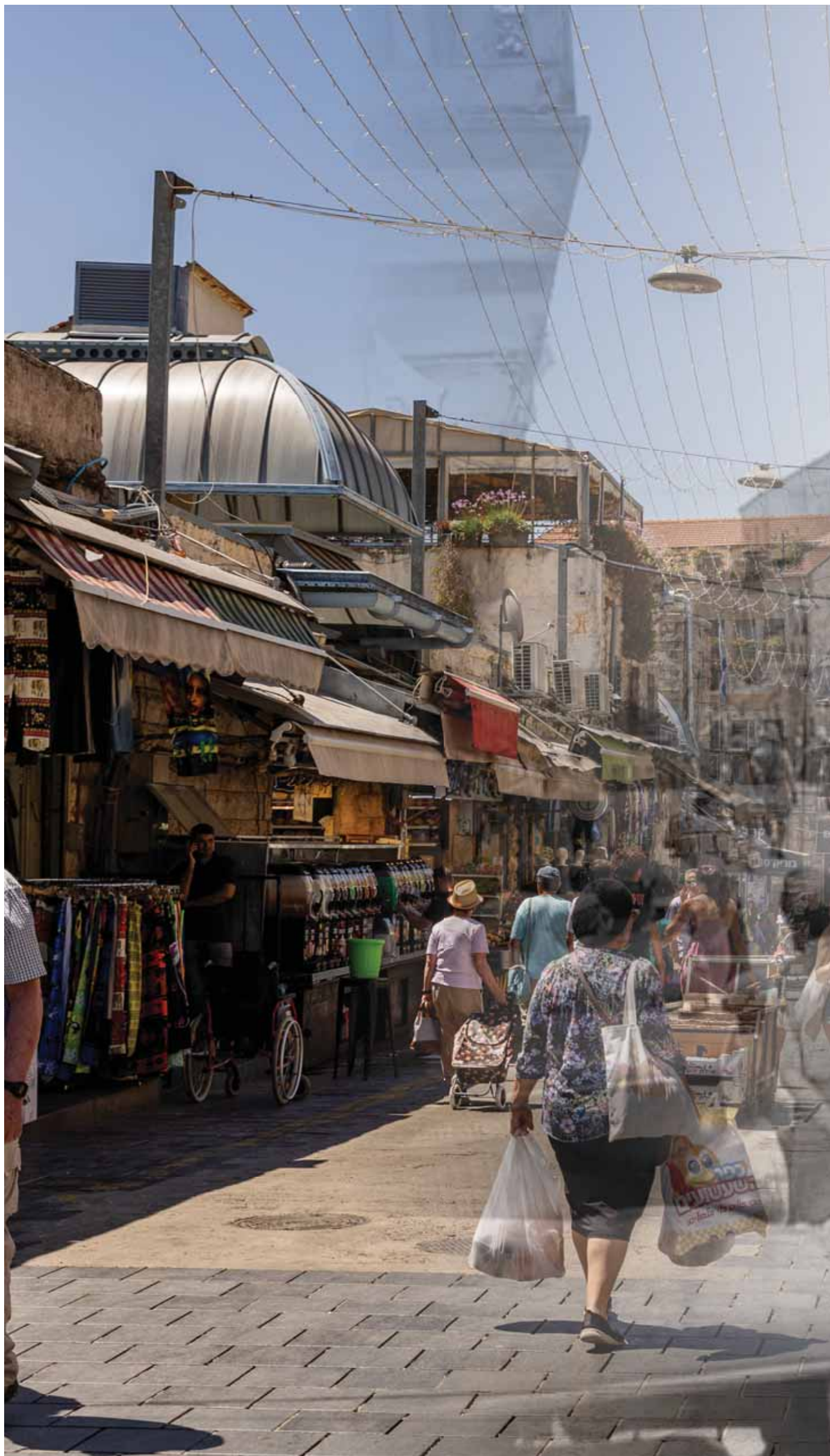
טלי פרידמן, יושב ראש ועד סוחרים שוק מחנה יהודה, מחכה בקוצר רוח לחגיגות. "מאה שנים למחנה יהודה, השוק שבשביל כל סוחר הוא בית שני, מקום שכולו לב ונשמה, טעמים, תרבות ושמחה. אנו שמחים להכריז על חגיגות המאה ולשתף אותן עם סוחרים השוק, הקונים והמבילים שמגיעים לשוק הטוב בעולם יחד עם נציגי השווקים מהעולם, האומנים והיוצרים. כולנו יחד שמים את שוק מחנה יהודה על ראש שמחתנו".

אבל בעוד בני העשרים והשלושים מכירים את השוק בעיקר במתכונתו הנוכחית, שכוללת הרבה מאוד מסעדות, ברים וחיי לילה, הרי שדורות של ירושלמים ותיקים יותר זוכרים כיצד "עשו שוק" במחנה יהודה בין הבאסטות והדוכנים, הרבה לפני שהשוק היה מקורה והפך להיות יעד תיירותי.

שוק מחנה יהודה קיים בצורות שונות כבר מסוף המאה התשע עשרה. הוא החל את דרכו במגרש ריק והרוכלים היו בעיקר ערבים. בתקופת המנדט הבריטי החליט מושל ירושלים דאז לפתח את המקום כדי להשיג שתי מטרות: האחת לעודד אפשרויות פרנסה, והשנייה לטפח שוק אטרקטיבי יותר ולא עלוב כפי שהיה עד אז. אלא שהתוכנית שלו לפיתוח השוק נותרה על הנייר.

אחר כך היו ניסיונות להקים שווקים אחרים, אבל שוק מחנה יהודה המשיך והתפתח לאורך השנים והתפרסם אט אט מרחוב יפו בצפון ועד רחוב אגריפס בדרום. לאורך השנים הוא הפך משוק עממי של דוכני פירות וירקות, בשר, דגים, דוכני סדקית ועוד לשוק שמכוון לא מעט לפנ התיירות, למזון גורמה וגם לרמת מחירים אחרת ממה שהיה מקובל ומצופה משוק.

עם השינויים התחלפו גם חלק מהמקומות הוותיקים. היו מי שפשוט לא היה מי שימשיך את דרכם, ואחרים שלא התחברו לרוח החדשה. לרגל חגיגות המאה לשוק מחנה יהודה ביקשנו לצלול לחיבור שבין החדש והישן עם שלושה נציגים משלוש מהמשפחות הוותיקות ביותר בשוק, שכל אחת מהן מחזיקה במה שאפשר להגדיר מוסד ירושלמי < שאין כמעט אדם שלא מכיר.

מעדני צדקיהו

"הבנתי שאם לא אכנס לנעליים של אבי המקום ייסגר".
ירון צדקיהו (מימין) במעדנייה

עזורה

"נמשכנו חזרה לכאן כי ב-DNA שלנו, כנראה, זורם הדבר הזה שנקרא עזורה". האחים לבית שרפלר.
למעלה: מייסד עזורה, האב עזרא שרפלר ז"ל

מסעדת עזורה: ההשראה של יוסי בנאי

ארבעה מבניו של עזרא (עזורה) שרפלר ניסו לפתח קריירות משלהם, אבל בסוף חזרו הביתה למסעדה הטורקית-ירושלמית של אבא, ומקווים לשמור על הטעם שלו גם בשבעים השנים הבאות

מזכר לאוכל. זה מוסד שצריך להחזיק אותו, לתפעל אותו ולהמשיך את המסורת. הילדים ממושיכים אותנו בחצי קלאץ'. צריך לזכור שזו עבודה תובענית מאוד, מסביב לשעון, שלוקחת הרבה כוחות, גם בצד המחשבה וגם בצד המעשה. הדור הנוכחי גם מקבל הרבה פחות בהכנעה את מה שאומרים אבא ואמא. הוא גם מכוון למקומות אחרים ומבין שכדי להמשיך את מפעל החיים הזה הוא יצטרך לוותר על המון דברים בחיים - בדיוק כמו שאנחנו ויתרנו. אבל מצד שני הם מבינים שיש פה גם אחריות ובסוף היא תגיע גם אליהם.

יש כך געגועים לשוק של פעם? הוא חסר לאנשים?
"בוודאי. אנשים באים אלינו בגלל הפתילות, כי הם מחפשים משהו של פעם. אנחנו בין הבודדים בשוק שנשארו להם משהו מפעם. אנשים מחפשים את הדברים האלה, ולפעמים מחכים הרבה זמן בתור רק בשביל הטעם או הריח של פעם. אם פעם זה היה האוכל שאנשים אכלו - היום הוא הפך פתאום להיות סוג של גורמה ומשהו אופנתי. זה שונה מאוד מהעבר."

יוסי בנאי ז"ל כתב פעם שיר על המסעדה, שבו הוא בעצם אומר שהיא הייתה בשבילו סמל לאותנטיות ירושלמית.
"יוסי בנאי היה שכן של אבא והוא היה בא לאכול כאן הרבה. הוא מאוד אהב את החמום של אבא והיה יורד לשבת במסעדה ומדבר עם אבא. הוא כתב בעצם על הגעגוע למקומות כמו עזורה, לשוק הישן, לשוק מחנה יהודה שבו הוא גדל וצמח בתור ילד ונער. הוא בעצם סיפר בחלק מהשירים שלו כמה הוא אוהב לחזור למקורות ולהרגיש את המקום שממנו בא. זו תחושה ששותפים לה הרבה אנשים."

חשבתם פעם לעדכן קצת את התפריט ולהוסיף מנות?
"אני חושב שהמיוחדות שלנו, שיכולה להישמר גם עשרות שנים קדימה ולשם אנחנו שואפים, היא בדיוק במה שאנחנו עושים. כמובן, ייתכן שיהיו שינויים נקודתיים קטנים, אבל יש שינויים שהדעת לא תוכל לסבול. אבא שלי שמר על המקום שבעים שנים, והכוונה שלנו לשמור עליו בדיוק כפי שבנה אותו לעוד שבעים שנה לפחות."

ב-1952 פתח עזרא שרפלר ז"ל, שהלך לעולמו לפני שנים אחדות, מסעדה שהפכה במהירות לפופולרית מאוד. שרפלר, שכונה "עזורה" ועל שמו נקרא המקום, הגיש ובישל אוכל טורקי-ירושלמי ביתי, שבושל בבישול איטי על פתילות נפט שהפכו לסמל המסחרי של העסק עד עצם היום הזה. ארבעה מילדיו של עזרא בחרו בשוק כמרכז חייהם. לצד שבתאי (שבי) מנהלים את המסעדה גם האחים משה, ניר ורוני. אח נוסף, אלרן, עוסק בתחום דומה ופתח מסעדה בתל אביב, שגם בה אפשר לזהות נגיעות של המוסד הירושלמי. "הקרדיט הוא של אבא, שהקים והחזיק את המקום כל השנים. אומנם אנחנו תפסנו את השליטה והפיקוד, אבל זה המשיך מובהק לדרך שלו, להשפעה שלו ולצביון שלו. עזורה היא בצלמו ובדמותו", אומר לנו שבי שרפלר. הוא מוסיף: "תמיד ידענו שאבא עושה אוכל מדהים, גם מבחינת הטעם וגם מבחינת השילובים של הדברים. הוא יצר מטבח מאוד מיוחד, גם מבין המטבחים המזרחיים שכביכול היו וקיימים עד היום. הוא יצר סוג של בית".

ההחלטה להמשיך את אביך הייתה טבעית?
"אנחנו כמה אחים שהחלטנו להמשיך ולהפעיל את המקום. אני חושב שמתוקף הנסיבות שהיו באותן שנים זה פשוט היה חלק מאיתנו. היה ברור לנו שכשדור הולך דור בא, ואנחנו היינו הדור הזה בעזורה."

"העשייה של אבא שלי הייתה מבורכת במיוחד. הוא הקים בשוק משהו שלא היה. סוג האוכל שלו, הפתילות שיש בתוך המסעדה, האחריות לקום בכל בוקר בשלוש וחצי ולהתייצב מול הפתילות ולבשל, את כל הדברים הללו הוא החדיר בנו מאז שהיינו קטנים. ועדיין כל אחד עשה ניסיון לעשות משהו אחר. אחד היה בארצות הברית, אחר בטיול ארוך, אח נוסף עסק בשיווק - אבל באיזהו מקום נמשכנו חזרה לכאן כי ב-DNA שלנו, כנראה, זורם הדבר הזה שנקרא עזורה."

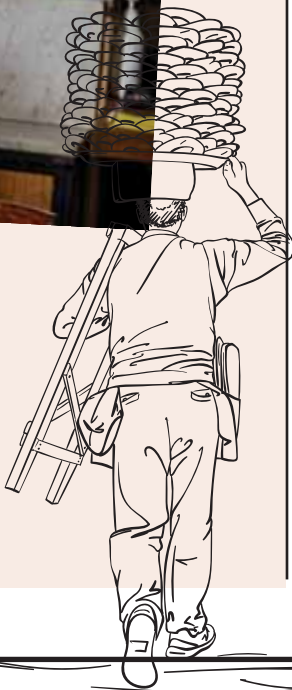
והצלחתם להעביר את האהבה למקום גם לדור הבא? גם הם ימשיכו?
"כמו שאמרתי, זה משהו שכן עובר ב-DNA כי הוא

"אנשים באים אלינו בגלל הפתילות, כי הם מחפשים משהו של פעם. אנחנו בין הבודדים בשוק שנשארו להם משהו מפעם. אנשים מחפשים את הדברים האלה, ולפעמים מחכים הרבה זמן בתור רק בשביל הטעם או הריח של פעם"

רחמו

"יש כאן לקוחות שהם דור רביעי וחמישי במסעדה, שמגיעים לאכול את מה שבא רבא שלהם גם סבא מירב גיל ולירון קרן. בתמונה הקטנה: סבא רחמים (רחמו) בן יוסף ז"ל

מעדני צדקיהו: מעגלת חמוצים למעדנייה מבוקשת

חמישים שנה וארבעה דורות מנהלת משפחת צדקיהו את מה שהפך למותג ששואב אליו לקוחות מכל העדות

צדקיהו מגיעים מהיסודות של המאכלים הכורדיים יש אצלנו סוגים רבים של מאכלים מכל העדות, כולל קיגל לקראת שבת. אלה לא דברים שימצאו בסופר ואין משהו דומה לזה. היום כבר כולם אוכלים הכול ומחפשים הכול. זה שינוי גדול מופעם, שהיה מדובר בעיקר בחמוצים ובגבינות. אני יודע שזה היתרון היחסי שלי, השירות והחווייה, ובו אני יכול להתחרות בקלות עם כל רשת, קטנה כגדולה. אני לימד אותי שהשם הטוב הוא הכי חשוב, ואני שומר על הדבר זה מכל משמר".

מה השוני הכי גדול בין השוק שבו התחלת לעבוד ובין השוק כיום?

"הגברת עם הסלים נעלמה. תרבות הקנייה השתנתה לחלוטין. עקרת הבית של פעם, שהייתה מכינה סט של סלטים ולא הייתה מעזה לחשוב לקנות אוכל מוכן, כבר כמעט לא קיימת. היום האוכל המוכן הוא חלק מאורח החיים, ואנשים לא רק באים פיזית אלא גם עושים הזמנות ומשלוחים וכדי לפתור את בעיית החנייה מוציאים להם את הקנייה החוצה למכונית".

למרות שאפשר להתרפק על העבר, ירון מסתכל קדימה ורואה טוב. "אני שומר על השוק ותמיד אשמור עליו. אסור להספיד את המקום הזה אלא להפך, אנחנו רוצים לחזק אותו. אנחנו הולכים לפרוח, גם אם יהיו קשיים בדרך, ונצליח בכך".

אם זה בדיגיטל ואם זה במשלוח בוולט. למדנו להיות עם זה ואנחנו שמחים בחלקנו. אנחנו עושים את הכול באהבה ועם כל הלב", הוא מוסיף.

גם הילדים שלך עובדים בעסק. הופעת שהם המשיכו?
"זה שהדור הבא עובד בעסק לא היה מובן מאליו. אני שמח שהבן שלי והחתן שלי איתי. זה נותן לי הרבה כוחות ואמונה בהמשכיות שלנו".

איך בעידן תחרותי כל כך אתה יכול לשמר יתרון יחסי, פרט למוניטין החזק של המקום?

"פעם לקוח היה בא לכאן, עומד בתור ומחכה בסבלנות עד שהסל יתמלא והתור ייגמר. היום הדור השתנה וללקוח אין סבלנות וגם אין לו חניה. פעם אף אחד לא היה נכנס לחנות בשביל לקנות מאה גרם זיתים, שתי קובות ועלה גפן אחד. היום זה מקובל. למדנו את השיטה שלצד הקניות הגדולות יש לקוחות שבאים בשביל ה'על הדרך' והתיירות. "גם השירות הלך ותפס נתח גדול יותר, כי זה בסופו של דבר מה שיגרם ללקוחות לחזור שוב. זה היתרון האחרון שעוד יש לנו על הסופרמרקטים, כמובן חוץ מהסחורה שלא תמצא שם. הרי בסופר יהיו לקונה מזגן וחניה צמודה, אבל לא יהיה לו שם את השירות האישי שהוא יקבל בשוק והוא גם לא יחווה משהו שקרוב לחוויית הקנייה המיוחדת כאן.

"אנשים מחפשים את מאכלי העדות, ולמרות שמעדני

ירון צדקיהו פעיל בשוק מחנה יהודה כבר יותר מחמישים שנה. את מעדני צדקיהו, שהפכה לשם דבר ולא רק בירושלים, הקים אביו ציון צדקיהו ז"ל כבר בשנת 1967 כעגלת חמוצים קטנה בלב השוק, אחרי שלסב היה דוכן צמוד לממכר פירות. כיום, יחד עם ילדיו, הוא חולש על שמונה סניפים של המותג הזה שהפך למעדנייה מבוקשת ונחשבת.

"ב'1943 סבא שלי פתח חנות פירות וב'1967 את חנות החמוצים. אני נכנסתי לעבוד ב'1973 והילדים שלי בתחילת שנות האלפיים והם גם ימשיכו את זה", מספר ירון.

היה ברור לך שמקומך כאן בשוק כירוש של אביך?
"באיזשהו שלב הבנו שאם לא אכנס לנעליים של אבי המקום ייסגר, וכך בעצם נשארתי".

ירון צדקיהו נשאר. הוא ראה את השוק משתנה לנגד עיניו וידע להתאים את עצמו לרוח הזמן והמקום. "השוק שינה את פניו. יותר מדי עסקים חדשים נפתחו ועסקים שורשיים כמו ירקות, פירות, כלי בית, קטניות, חלביות וכדומה נעלמו - כי הדור המבוגר לא יכול היה להמשיך ולא היו מחליפים. אם הילדים שלי לא היו עובדים איתי, יכול להיות שגם אני הייתי מחפש משהו שייקח את העסק". "ידענו לקראת מה השוק הולך ונערכנו בהתאם. העסק שלי היום מותאם לאווירה של השוק. עשינו את מה שהיה דרוש כדי להתאים את עצמנו גם לקהל החדש של השוק,

ירון צדקיהו: "זה שהדור הבא עובד בעסק לא היה מובן מאליו. אני שמח שהבן שלי והחתן שלי איתי. זה נותן לי הרבה כוחות ואמונה בהמשכיות שלנו"

מסעדת רחמו: המתכונים עברו מהסבא לנכדה

המסעדה שפתח רחמו (רחמים בן יוסף) בשוק לפני שבעים שנה נשארה עד היום באותו עיצוב,

ועדיין מושכת אליה שועי עולם וכשוטי עם שסועדים באותו שולחן

מתגעגעת אליה. זה אחד השווקים היפים בעולם", מצרה מירב. מירב מספרת עוד שהשוק הפך גם יקר, ולעיתים מי שהיו לקוחותיו במשך שנים לא יכולים להרשות לעצמם לקנות בו עוד. "מאוד יקר כאן. אני משתדלת מאוד לשמור על מחירים עממיים ולעשות הנחות לחיילים ולאזרחים ותיקים, ואנשים מוקירים על כך תודה. זה לא מובן מאליו לעשות דברים כאלה כשהכול מתייקר. המחנות האלה חשובות לנו. אנחנו רוצים שלאנשים יהיה טוב".

לדבריה, "אנחנו מכירות חלק ניכר מהלקוחות ויש כאן אנשים קבועים, רובם ירושלמים, שמצביעים ברגליים ולהם שמור יחס מיוחד. אם אני רואה לקוח כזה ויש תור גדול - אעזוב הכול כדי לעזור לו, כי הוא באמת צועד לפה יום יום והוא ממש חלק מאיתנו. אנחנו מכירים אותם ויודעים מה הם אוהבים יותר ומה הם אוהבים פחות ומה לשים בצלחת ומה לא".

"הסיפוק הגדול באמת", היא מוסיפה, "זה לראות שאפשר גם להאכיל אנשים וגם לעזור להם כשצריך. יש כאן קיבוץ גלויות אדיר ואוכלים כאן גם ראש העיר והנשיא לצד כולם. כאן כולם יחד וזו העוצמה של המקום".

אתן המשכתן את המסורת. היית רוצה שגם הבת שלך תמשיך להפעיל את 'רחמו'?

"הבת הגדולה שלי נמצאת על סף סיום תואר שני, ואני דחפתי אותה תמיד למקום הזה. העבודה כאן תובענית וקשה מאוד. לא דחוף היה לי שהיא תחווה את זה, ואם היא תרצה תמיד יש לה את האופציה. אני לא הייתי ממליצה לה לעבוד בענף הזה כמוני עשרות שנים. נכון שיש בו סיפוק רב, אבל ההתנהלות מאוד קשה ולפעמים גם מסוכנת". ●

והכול נשאר כמו שהיה? ממש אותם מתכונים?
"יש ארבע מנות בסיסיות שסבא שלי בישל, ועם השנים נוספו אליהן עוד מנות. למרות שאולי היית רוצה להשאיר בעיקר את הבסיס, אנחנו כבר לא בשנות החמישים ואנשים רוצים יותר מבחר. אבל מנות הדגל של סבא הן הבסיס. לירון מכירה את כל המתכונים שעברו עוד מסבא, ואנחנו יודעות בוודאות שהטעמים נותרו אותנטיים כי אנחנו מקבלות תגובות מהלקוחות.

"המקום שלנו נשאר כמו שהוא. מאז שנוסד ב'1954 הוא קיים באותו מקום והדבר היחיד שהוחלף הוא הריצוף. הקירות, הדלתות, התריסים, השיש - הכול נותר בדיוק כמו שסבא השאיר אותו. לא נסחפנו בטרנד של לעשות אותו מודרני יותר".

עד כמה את מתחברת לשינוי שעבר שוק מחנה יהודה לאורך השנים?

"זה נכון שמצד אחד תיירות ותיירים זה טוב, אבל התחושה שהיא שהשוק העממי שהיה צריך להיות פה כבר לא קיים. בעיניי זה פחות שוק אלא יותר מקום של חנויות ממתקים ופיצוצים, וגם המחירים עולים בהתאם. רואים פה פחות דוכני פירות, פחות רוכלים. המקום הזה היה אמור להיות עממי ופשוט, והוא הפך לאזור תיירותי יותר של ברים ובתי עסק שמכונים למקום אחר.

"נכון שבזכות השינוי הגיעו הרבה תיירים. אבל הייחודיות של מחנה יהודה הייתה הפשטות, העממיות, הבאסטות, וזה השתנה. היום קשה למצוא חנויות כמו של פעם, הכול הפך לחנויות ללא גלוטן. אז ברור שהחיים משתנים ואי אפשר להישאר עם טלפון חוגה, אבל אני מרגישה שהשוק איבד מהייחודיות שלו. השוק מאוד ססגוני ויפה, אבל האווירה של פעם פשוט נעלמה ואני מאוד

את מסעדת רחמו הקים לפני יותר משבעים שנה רחמים (שכונה רחמו) בן יוסף ז"ל, ואת דרכו המשיך בנו איציק גיל ז"ל, שנפטר בשנים האחרונות. היום ממשיכות את דרכו בנותיו מירב גיל ולירון קרן - נכדותיו של המייסד.

בשביל מירב גיל, עצם היותה דור שלישי במקום מעניק תחושה של סיפוק ואחריות. "מדריכים ותיירים עוצרים בשוק קודם כול ברחמו. הם מדברים עליו ואז על רמי לוי. זה לא סתם מקור פרנסה אלא הרבה מעבר לזה. מדובר במוסד ירושלמי שלהמון אנשים יש ממנו זיכרונות. זה המקום הראשון שנפתח כמסעדה בשוק מחנה יהודה, ואנחנו קמות בכל יום בתחושה שחובת ההוכחה היא עלינו - לשמור על הנוסטלגיה, על הטעמים של פעם ואפילו על האווירה של פעם".

"אנחנו אולי דור שלישי", מגלה מירב, "אבל יש כאן לקוחות שהם דור רביעי וחמישי במסעדה, וממשיכים להגיע לכאן ולחפש את מה שסבא ולפעמים גם סבא רבא שלהם אכלו פה".

לך היה ברור שאת תמשיכי את סבא ואבא כאן?

"זה עניין מאוד סנטימנטלי וגם אף אחד לא ממש שאל אותי. מיד לאחר שהשתחררתי מהצבא אמא שלי אמרה לי: 'את באה לעבוד?' ובאתי. אחותי לירון קטנה ממני בעשר שנים והיא עשתה גם דברים אחרים לפני שבאה. אני עובדת ב'רחמו' משנות התשעים. גם אם לא בדיוק בחרתי בזה, עם הזמן למדתי לאהוב את העשייה. יש הרבה מאוד סיפוק מכך שאנשים נהנים מהאוכל, ובמיוחד מהדיעה שהאוכל שלנו נמצא על שולחנות שבת רבים. לשמוע שהאוכל שאנחנו מכינות כאן הוא בדיוק כמו של סבא - זה ללא ספק אושר".

מירב גיל: "גם אם לא בדיוק בחרתי בזה, עם הזמן למדתי לאהוב את העשייה. יש הרבה מאוד סיפוק מכך שאנשים נהנים מהאוכל, ובמיוחד מהדיעה שהאוכל שלנו נמצא על שולחנות שבת רבים. לשמוע שהאוכל שאנחנו מכינות כאן הוא בדיוק כמו של סבא - זה ללא ספק אושר"

צילום: רבקה יפה

התחלה// לפני 29 שנה, השמינית מתוך עשרה אחים ואחיות. נולדה וגדלה בשכונת גבעת שאול הירושלמית.

אבאמא// הרב והרבנית מתניה ונעמי בן נתן. "אבא מלמד במכון מאיר ואמא יועצת חינוכית, מדריכת כלות ומוזרה. בבית ספגתי הרבה אהבת תורה ויראת שמיים. חינוך היה בעצמות ובאמת כולם יצאו מורים, חוץ ממני".

בחדר אחד// "זכיתי לילדות מדהימה. היינו שש אחיות שחיו באותו החדר, ואני חושבת שבצפיפות ובהווי המיוחד שלנו יחד היה משהו מאוד מחבר".

השבר// רגע מכונן מבחינתה היה הגירוש מגוש קטיף. "הייתי בכיתה ו' והשתתפתי בלי סוף בהפגנות נגד הגירוש. היה לי ברור שיהיה פה נס ולא יהיה גירוש, וכשזה קרה היה לי שבר מטורף. הלכתי עם המון כעס על המערכת והרגשה שאני חייבת לפעול לקירוב הגאולה ולחזק את תחושת השייכות של עם ישראל לארץ ישראל. זה מה שהביא אותי לגבעות בהמשך".

הצלה// למדה בבית ספר היסודי נועם, אבל פחות השתלבה במסגרת הלימודית. "בלימודים הרגילים לא השקעתי יותר מדי כי זה דרש ממני המון מאמץ. שמתי דגש על החזקות שלי בדרמה ובאומנות. הייתי יושבת שעות בבית ומציירת להנאתי, ממציאה הצגות וריקודים. מה שהציל אותי בבית הספר היו חוגים באומנות, מחול ותיאטרון וזה היה עולם מלא מבחינתי".

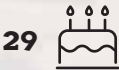
מתנות// "הרבה פעמים כשאני נפגשת עם תלמידים שקשה להם במסגרת של בית הספר אני אומרת להם: גם אם אתם לא טובים במתמטיקה ובאנגלית זה לא סוף העולם, כי יש לכם בטוח כישרונות משלכם. את תעודת הבגרות שלי סיימתי בקושי, וברוך ה' החיים שלי מוצלחים ועמוסים ומלאים ביצירה ואני לא מרגישה לרגע אחד שנכשלתי. קיבלתי מזהקב"ה מתנות אחרות ואני מאושרת בהן".

לגבעות// למדה באולפנת מעלה לבונה. "עדיין הרגשתי את האדוות של הגירוש. היינו חבורה של בנות שדילגה בין האולפנה ובין הגבעות. כל הזמן ביקרנו ברמת מגרון ובמעוז אסתר. באופי שלי אני אדם מאוד פחדן ואני נורא מפונקת, ולהגיע לגבעות לא היה טבעי בשבילי. זה ממש לא נבע ממרד או בריחה, אלא הייתי ממש בסיפור האידאולוגי. רציתי להיות חלק מגאולת הארץ".

למען הארץ// באותן שנים הייתה גם חברה בתנועת 'נוער למען ארץ ישראל'. "בכל שבוע נסעתי יחד עם דניאלה וייס לפגישות אצל הרב לוינגר בחברון. אלו מפגשים שנחרתו בי. אנחנו, בני הנוער, היינו יושבים וחושבים יחד מה המשימה הבאה שלנו ואיך אפשר לקדם את ההתיישבות ואת ההסברה. הייתה אווירה של שליחות ואחריות גדולה".

נערת גבעות 1// בסוף כיתה י"א עזבה את המסגרת של האולפנה לטובת מעבר לגבעות. "היינו חבורה של בנות דוסיות ואידיאליסטיות שארץ ישראל הייתה חשובה להן וגרנו על הגבעה במעוז אסתר. היינו שם כל השבוע, בכל מזג אוויר. היה לנו מטע זיתים שהיינו משקות בדלי מים. תחזקנו את המקום מכספים שלנו ומתרומות. בשלושת החודשים הראשונים לא הצלחתי לישון מרוב פחד. הייתי מנסה להירדם ולא מצליחה. שקשקתי. להתקלח הלכתי בבית. רק ארץ ישראל הצליחה להוציא ממני את המסירות הזאת".

רחלי בנדר

נשואה לדניאל ואם לשלושה

תושבת יצהר

שחקנית ואומנית חול

המלח ליד מצפה יריחו. חודש לפני החתונה הרסו לנו את הבית, ובכסף שקיבלנו בחתונה שילמנו על הבית שכבר נהרס. שם, על חורבות הבית, הוא הבטיח לי: יום אחד אני אבנה לך ארמון. ברוך ה' בימים אלו הוא הגשים את החלום".

החצי השני// דניאל בנדר (31), עובד בבנייה ובחקלאות. בימים אלו סיים לבנות את ביתם שביצהר. "הוא בנה את בית החלומות שלנו מעץ וברזל. הוא מוכשר מאוד. שלוש שנים הוא בנה לנו ארמון. יש לו כרמים שהוא מגדל. יש בו מסירות נפש עצומה לארץ ישראל, אומץ גדול והמון הומור".

הנחת// "שלושה ילדים מדהימים. שובה ציון בת העשר, הגדולה שלנו, יראה בן תשע ומבשר טוב בן שמונה. אהבת חיי הילדים האלה".

יצהר// כווג צעיר גרו חצי שנה בגבעת יישא ברכה שליד מצפה יריחו. "זה היה בית בלי גג אבל היינו מאושרים. הייתי בתחילת היריון כשעברנו לגבעת גל ליד חברון, שם גרנו ששנתיים". משם עברו ליצהר ובו קבעו את ביתם. "מקום מדהים לגור בו. אנשים אכפתיים ואידיאליסטים שחיים את מה שקורה לעם ישראל, עם רגישות ונתינה מאוד גדולה לכלל ישראל. זכות לגור במקום הזה".

תיאטרון// אחרי שנה ב'מעיינות' עזבה את לימודי התואר והקדישה את הזמן ללימודי תיאטרון, פלייבק, כתיבת מחזות ועוד. "הבנתי ששם הלב שלי מונח ובוה אני רוצה לעסוק. לימדתי תיאטרון והייתי במאית ומפיקה של הצגות תיאטרון בבתי ספר ובחוגים". בנוסף לכך פתחה את תיאטרון הפלייבק 'כנפיים', "הפלייבק הוא כלי תרפויטי מדהים".

על העץ// במקביל למדה גילוף וצריבה על עץ בבית ספר לאומנות בעץ. "זה היה לימוד זוגי. פתחנו עסק של יודאיקה 'עץ ציון - יודאיקה ארצישראלית'. מכרנו בתי מזוזות, קרשים לחלות, תמונות והזמנות אישיות".

אומנות בחול// יום אחד נתקלה בסרטון של ציור בחול ונשבתה בקסמו. "זה היה מדהים. הרגשתי שזאת יצירה שאני לא יכולה להתעלם ממנה. חיפשתי אומנית חול שתסביר לי קצת עקרונות וטכניקות, ומצאתי את הדסה דובין שלימדה אותי איך כל זה עובד. בעלי בנה לי שולחן אור ובמשך שעות ישבתי והתאמנתי. הייתי מתאמנת כל יום עד שתיים בלילה. זו הייתה בשבילי תרפייה מטורפת כי בסוף זה לגעת וליצור מחומר גולמי. זה פותח את הלב. לפעמים אני מציירת ובוכה".

חנה קטן
chanakatan@gmail.com

טיטאן זה כאן

שנשים אינן מצוות במצוות פרו ורבו. האמת היא שהן לא זקוקות לציווי - לרוב הנשים יש תשוקה על־טבעית לילדים.

בית ספר לאמונה. יש שמטיחים במתיישבים ביהודה ושומרון שהם אינם אחראים כי הם חושפים את ילדיהם לסכנות יומיומיות. הדבר בלט במיוחד בגוש קטיף. בנסיעותינו לנצרים בהתחלה הייתה כניסה חופשית, אחר כך נקבע שנכנסים רק בשיירות של רכבים. בהמשך הוחלט לחייב את התושבים בליווי צה"לי מלפנים ומאחור. עם התקדמות השלום, עת נערמו עוד ועוד בריקדות סביב עמדת החיילים בצומת נצרים, הוחלט שהכניסה ליישוב תהיה עם חבישת קסדה ושכפ"ץ, ובהמשך רק ברכבים ממוגנים. שאלו אז תושבי היישוב את הרב אבינר האם התושבים הקבועים מחויבים לחבוש קסדה, או שמא רק המבקרים שבשבילם זו נסיעה שאיננה חלק משגרת היומיום. הרב פסק שהתושבים אינם מחויבים. בשבתות היו דיונים האם מותר וכדאי ללכת אל חוף הים הסמוך כחלק מהפגנת הריבונות, אף על פי שזה כרוך בחילול שבת של החיילים המלווים. ובכלל, האם מותר להסתכן לצורך כך?

אנחנו לא התלבטנו, למרות שהפצמ"רים היו חלק משגרת החיים שם. היינו מעמיסים ילדים וחבילות וסירים שהבאנו מהבית אל תוך החלל המאובק והקופצני של הרכב המשוריין שהוביל אותנו למקום מבטחים. הרגשנו בטוחים ומוגנים. נצרים היה יישוב של אנשים שרגליהם נטועות בקרקע אך ראשם מגיע עד השמיים. במשך שנים זה היה ביתנו בסופי שבוע, ושם זכיתי לטפל בנשים המדהימות ולראות את הנוער. למרות הזבובים והחול והציוד המינימלי בקרוואן המאובק שלנו, והעכברים שהתחבאו בכל פינה (כנראה שגם הם ביקשו ליטול חלק במצוות יישוב ארץ ישראל), הרגשנו שאנחנו בגן עדן. הילדים השתובבו על הדיונות ברגליים יחפות, ובסעודות אירחנו את חיילי גדוד שמשון. בשבילי נצרים היה בית ספר לאמונה. הרוגע, ארשת הפנים הנעימה והמחויכת של הסובבים, הנוף האנושי השופע אור והאמונה גדולה - כל אלו נטעו בנו את הכוחות לשבות מדי שבועיים בנצרים יותר מעשר שנים, עד לפרידה הכואבת.

ניחוח של תקומה. השבוע קיבלתי תזכורת שנשאה כאב אך גם ניחוח של תקומה. הייתי במפגש של נשות הגוש בניצן, לרגל 18 שנה לגירוש. הגיעו נשים מוארות, רובן סביב גילי, מיישובים שונים. התחבקנו, הצטלמנו, שיחנשנו ושרנו בקולות את השיר "עם ישראל חי" בגרסה כתומה. בפאנל שהנחתה הרבנית ימימה מזרחי בחן המיוחד שלה שיתפה כלת התנ"ך הטרייה (בת למשפחה מנצרים - כבוד) שהנחישות שלה ללמוד הגיעה מתודעת השליחות של הוריה, שמקבלת כעת פחות ביטוי לאחר שהגוש נחרב. היו מנשות הגוש שישבו בפאנל ודיברו על הקושי שהיה בחיים עם איום ביטחוני יומיומי ופצמ"רים והלוויות, אבל בסך הכול סיכמו שהגעגוע לימים ההם גדול. נעמי אלדר, שהייתה רכות תרבות בגוש, הוסיפה שלא היה מושג של פחד, כי החיים היו רוויי משמעות.

כעת, כשהיישוב חומש קורם עור וגידים אחרי שאנשי הישיבה פשוט לא ויתרו, ובקרוב יעלו הטרקטורים על רגבי אביתר ויקימו את היישוב המובטח, זה הזמן לחזור הביתה לאדמת הגוש. לא נסתפק במבט על שרידיו מתוך צוללת. וזה ממש מתכתב עם הוראות הבטיחות האלוקיות. ●

איור: עדי דוד

ואני תמהה: מצד אחד האדם לא חייב להיות סגפן, אבל להוציא רבע מיליון דולר על נסיעה כזאת? ולהסתכן כל כך בשביל ריגוש זמני? הרי אפשר לראות את שרידי הטיטניק באופן הרבה יותר יפה ואפקטיבי באחד הסרטים שהופקו עליה, במקום לצפות בה מחלונות הצוללת בעומק של יותר מארבעה קילומטרים

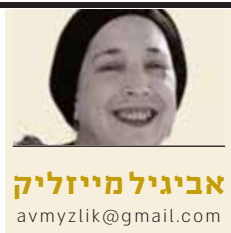
רגעיה האחרונים של טיטאן. זה קרה לפני יותר ממאה שנים, האסון הימי ההיסטורי של טביעת הספינה טיטניק. הייתה זאת הפלגת בכורה מתוקשרת מאנגליה לארצות הברית, אך הספינה טבעה אחרי התנגשות עם קרחון. שרידיה של הטיטניק נמצאו לפני כמה עשורים בצפון האוקיינוס האטלנטי, ומאז היא הפכה לאתר תיירות מבוקש. מתברר שיש אנשים שמוכנים לשלם הון רב כדי לסייר בעומק הים, התענוג היקר הזה כולל צלילה בצוללת זעירה בשם טיטאן שיש בה מקום לחמישה בני אדם. כל אחד משלם רבע מיליון דולר על מסע של שמונה ימים הכולל שהייה של 36 שעות סביב האונייה הטבועה.

בשבוע שעבר קרה אסון נוסף. הצוללת טיטאן יצאה לעוד מסע שגרתי אל הטיטניק. כמה שעות אחרי שהגיעה הצוללת לאזור שבו שקועה הטיטניק ניתק הקשר איתה, ולאחר כמה ימים נמצאו שרידיה לא רחוק מהספינה. כמובן שלא נותרו ניצולים כדי לספר מה קרה. אותי מעניין האם האסון אירע באופן פתאומי, או שהיה לנוסעים מספיק זמן להפנים שהצוללת עומדת להתפרק או שהחמצן עתיד להיגמר בקרוב ושאלו הן השעות האחרונות של חיהם. על מה הם חשבו ברגעים ההם?

של מי החמצן בצוללת? שניים המהלכים במדבר ויש ברשותו של האחד קיתון מים, ואם שותים ממנו ימותו שניהם - אומר רבי עקיבא שישתה בעל הקיתון לבדו כי חייו קודמים לחי חברו. אם כך, אני מנסה לחשוב על הדילמות של הנוסעים לפני שהגיעו אל מותם. החמצן הולך ונגמר בצוללת שאינה מצליחה להתרומם, וכוחות ההצלה עוד לא מגיעים אליה. האם מותר היה לבעלים של הספינה, שהיה גם הוא בין הנוסעים, להעביר את החמצן הנותר לשימוש הפרטי על חשבון שאר הנוסעים? הרי הצוללת שלו והחמצן שלו. ואולי הפוך - הרי הנוסעים שילמו על הנסיעה בצוללת כולל השימוש בחמצן. אולי הם כבר קנו את זכות השימוש בחמצן שנותר? השאלות קשות. אני מנסה לדמיין מה עבר על האנשים הללו וליבי נכמר.

בעיני האירוע הזה חמור במיוחד, כי מומחי תחבורה ימית הזהירו שהצוללת הזעירה אינה בנויה לנסיעה באוקיינוס ולצלילה במים כה עמוקים, ושתנאי הבטיחות בה אינם עומדים בתקנות התחבורה הימית המסחרית המסודרת. אבל לא הייתה דרך לאכוף את כללי הבטיחות במים הבינלאומיים. ואני תמהה: מצד אחד האדם לא חייב להיות סגפן, אבל להוציא רבע מיליון דולר על נסיעה כזאת? ולהסתכן כל כך בשביל ריגוש זמני? הרי אפשר לראות את שרידי הטיטניק באופן הרבה יותר יפה ואפקטיבי באחד הסרטים שהופקו עליה, במקום לצפות בה מחלונות הצוללת בעומק של יותר מארבעה קילומטרים.

להיכנס לסיכון הסטטיסטי. יום יום מתעוררות דילמות. כשאני נוסעת בכביש ירושלים-תל אביב אני נוטלת על עצמי סיכון סטטיסטי. את זה אני אומרת גם לכל מטופלת שחוששת ליטול אפילו באופן זמני תרופה שתועיל לבריאותה, עקב דברים שהיא קראה באתרים לא מקצועיים על סיכונים התרופה העתידיים. ישנן נשים שעומדות לפני שימור פריון וחוששות מהסיכונים בתהליך, כאשר ברור שההיריון והלידה עצמם נושאים עימם סיכונים גבוהים הרבה יותר. חכמינו דנו בשאלה האם מותר לאישה ללדת, והרי היא מסכנת את עצמה במידת מה. אומנם היום הסיכונים פחתו בזכות הרפואה המודרנית, אבל הם עדיין קיימים במקצת, וזו אחת הסיבות

אביגיל מייזליק
avmyzlik@gmail.com

המתנה שלי לשבת

במשך שנים הייתי מגיעה להדלקת נרות דומעת, מתוסכלת מחוסר הסדר שלי שלא מאפשר לי לקבל את השבת בזמן ובנחת. עד ששמעתי דיבור מתוק של רבנית שהפך את ערב שבת שלי לחוויה מושלמת

יום חמישי בערב זה הזמן שלי עם עצמי. כל הכלים שטופים, על השולחן בסלון מונחות שקיות גדושות עם כל מה שמצאתי בחנויות: דג טרי שמוכר הדגים כבר פילט בשבילי, הבשר הכי יפה שהיה בחנות והמון המון ירקות מכל הסוגים והצבעים. אני שומעת באוזניות מוזיקה שאני אוהבת ושיעור תורה שהופך אותי להרבה יותר שמחה, מתפללת שתהיה לי ברכה בזמן והכול ייצא טעים - ומתחילה את מבצע השבת הגדול.

במשך שנים נאבקתי עם ערב שבת שלי. אני אדם בלגניסט מטבעי וכל החיים סבלתי מכך. זה התחיל עוד בבית הילדים בקיבוץ שבו גדלתי, שם הצלחתי להסתבך כמעט עם כל המטפלות, כי הייתי הילדה הזאת שהמיטה שלה תמיד מבולגנת והבגדים בארון שלה הפוכים ולא מקופלים. אולי אם זו הייתה אמא אוהבת שצריכה להתמודד עם "הפרופסור המפורז", כמו שהמטפלות קראו לי, הייתי מקבלת יחס מבין יותר וכלים מועילים יותר. אך במקום זאת זכיתי לאינספור כינויי גנאי וכעס מתמיד, בנוסף לנבואה של אחת המטפלות שאני חייבת להודות שדי הגשימה את עצמה: "חכי תראי, כשיהיה לך בית משלך ותצטרכי לסדר אותו - אז תצטערי שלא שמעת בקול המטפלת שלך". ובאמת התכונה הזאת המשיכה ללוות אותי כל החיים. אפילו במטבח המקצועי, שבו חשוב מאוד להקפיד על סדר וניקיון, זה תמיד היה הצד החלש ביותר שלי וכל שף שעבדתי תחתיו העיר לי על כך.

אז אחרי כל זה באמת התחננתי ומצאתי את עצמי בבית משלי, צריכה לדאוג לסדר באופן קבוע. עד הילדה השלישית עוד הצלחתי איכשהו לשלוט במצב, אבל אחרי שהיא נולדה הרמתי ידיים. אני מסוג האנשים שאין להם בעיה להירדם אם יש כלים בכיור, ולא ארוץ אחרי הילדים עם סמרטוט כדי לנקות כל כתם, והכביסה הנערמת בוודאי תחכה לי גם למחר. בין שלוש אחיות מסודרות ומתוקתקות כנראה הייתה צריכה להיוולד גם אחת כמוני, שיודעת לסדר כשצריך אבל לא ממש אוהבת את זה. באופן טבעי גם לא ממש ידעתי להעביר את התכונה הזאת לילדיי, וחורף מאחד שיצא מסודר להפליא - ומכיוון שהשם זיכה אותי רק בשתי בנות ושלוש בנים שובבים - הסדר הוא נושא שאני עדיין נאבקת בו, גם יותר מחמישים שנה אחרי שיצאתי מבית הילדים של הקיבוץ.

גם המומחית לסדר נכשלה

אבל שיא השיאים היה ערב שבת. כל כמה שניסיתי ורציני והשתדלתי והתפללתי - ליוותה אותי תחושת תסכול מתמדת. שמעתי סיפורים מעוררי השראה על נשים מאורגנות שמכניסות את השבת מוקדם, שמצליחות להתארגן כראוי ומגיעות אליה ברוגע ובשלווה. ואצלי? אני לא מפסיקה להתרוצץ ממש עד הרגע האחרון, וגם אחרי הדלקת הנרות עדיין מוצאת עוד כמה דברים שצריך

לעשות ולסדר. כל המאמצים שעשיתי בנושא לא הועילו וערב שבת שלי היה ונשאר אותו דבר - החלום להכניס את השבת בלי ריצות נותר בלתי מושג בשבילי. באיזה שהוא שלב אפילו הבאתי מומחית לסדר וארגון שמישהי המליצה עליה, שילמתי כסף כדי שתלמד אותי איך מתארגנים אחרת, איך להפוך מאישה בלגניסטית לבלבוסטע ששולטת בביתה ביד רמה. אבל זה לא ממש עזר, והיא לא הצליחה לשנות את מי שאני.

לא פעם אחרי שהייתי מדליקה נרות מצאתי את עצמי מורידה דמעה או שתיים ומרגישה חסרת אונים. מה יהיה איתי? למה אני לא מצליחה להתארגן כראוי לשבת? למה אני תמיד מגיעה לשבת בלי אוויר לנשימה?

עד שיום אחד ה' שמע את התפילות שלי, אבל מכיוון אחר לגמרי. שמעתי דיבור מתוק מדבש של רבנית צדיקה שעזר לי למצוא את עצמי מחדש. הרבנית ההיא הסבירה שערב שבת הוא זמן שבו אנחנו נותנים מעצמנו מתנה מיוחדת לכבוד השבת. לכל אישה יש משהו שהיא אוהבת לתת לשבת - אחת אוהבת להיות רגועה ומסודרת ולהדליק נרות מוקדם וזו המתנה שלה. אחרת אוהבת להשקיע בעיצוב השולחן ובקיפול המפות. השלישית אופה עוגות נפלאות והרביעית מלבישה את הילדים בבגדים מושקעים. ערב שבת של כל אישה הוא הזמן הפרטי שלה לתת מעצמה את מה שהיא אוהבת ויודעת - לכבוד השבת. ובמקום להיות עסוקה כל הזמן במה שאני לא מצליחה, אם רק אשנה נקודת את המבט ואחפש מה יש לי לתת - יום שישי ייהפך להיות יום של חוויה, של קשר ואהבה למצווה המדהימה הזאת - ההכנות לשבת.

ממש התרגשתי מהדברים הללו, משום שבאמת הייתי כל כך עסוקה בחוסר הארגון ובבלגן שלי, והתעלמתי לגמרי מכל מה שכן עשיתי. הבנתי שערב שבת בשבילי זה הזמן שבו אני לוקחת את כל הידע שלי והאהבה שלי לבישול, לבני הבית ולאורחים והופכת אותם לשפע של מאכלים יפים, טעימים ומשמחים. אז נכון שאני רצה עד הרגע האחרון, ונכון שאני לא אלופת הסדר והארגון, אבל המתנה שלי לשבת היא האוכל הכי טעים שאני יכולה להכין. ומאז הכול השתנה. זה לא שלא קשה לי ולא שהפסקתי לרוץ, אבל הזמן הזה, חמישי בלילה ושישי לכל אורך היום, הפך להיות זמן הנתינה שלי לכבוד שבת. סלטים, תבשילים, דג ובשר, חמין וחלות - להכין לכל אחד את מה שהוא אוהב בשפע ומכל הלב. זה הפך להיות אחד הזמנים האהובים עליי בשבוע, וגיליתי שיש לי מתנה עצומה לתת לשבת שלי. אומנם עדיין קצת מפתיעה אותי העובדה שבחורף אני רצה עד ארבע, ובקיץ - במיוחד עכשיו בשבתות הארוכות ביותר בשנה - אני רצה עד שבע ומשהו. לא יודעת איך זה עובד. אבל בכל אופן בהדלקת הנרות אני כבר לא בוכה מתסכול, ויום שישי שלי הפך להיות רגוע הרבה יותר, כי זאת אני, וכך בדיוק נראה ערב שבת שלי. ●

שמעתי סיפורים מעוררי השראה על נשים מאורגנות שמכניסות את השבת מוקדם, שמצליחות להתארגן כראוי ומגיעות אליה ברוגע ובשלווה. ואצלי? אני לא מפסיקה להתרוצץ ממש עד הרגע האחרון, וגם אחרי הדלקת הנרות עדיין מוצאת עוד כמה דברים שצריך לעשות ולסדר. כל המאמצים שעשיתי בנושא לא הועילו, וערב שבת שלי היה ונשאר אותו דבר - החלום להכניס את השבת בלי ריצות נותר בלתי מושג בשבילי

כדאי להפיש
עם חלה ליד

חריימה -

אונג שבת אחיתי

אין מתכון שמזוהה יותר עם השבת של משפחת מייזליק מאשר החריימה הזה. הוא קל כל כך להכנה, אבל טעים בצורה לא רגילה. אני יודעת שיש כל מיני גרסאות ונוסחאות שונות, אבל זה החריימה שלנו, וכן, הוא עבר כל מיני שינויים מהמתכון הטריפוליטאי הקלאסי. אז תכינו את החלה, כי הרוטב שלו פשוט בלתי נשכח!

8-7 מנות

20 דקות
מן בישול

קלה
דרגת קושי

• 800-900 גרם פילה דג נקי, חתוך למנות (כס, דניס, לברק, מוסר ים או כל דג לבן אחר)
• 3 כפות פפריקה מתוקה כהן
• רבע כפית צרצ' קימל (לא חובה)
• 8-10 שני שום קלופות וחתוכות לרצועות
• מלח ופלפל
• חצי צרור כוסברה קצוצה
• כפית גדושה פלפל צ'ואה
• 2 פלפלים מתוקים יבשים לדייס
• פלפל חריף אחד פרוס
• 4 כפות גדושות של רסק עגבניות איכותי
• 4 כפות גדושות של רסק עגבניות איכותי

לפתחלה:

• שליש כוס מן זית
• 3 שני שום כתושות
• עגבנייה אחת מאוררת

לרטוב:

• 4 כפות גדושות של רסק עגבניות איכותי

במחבת עמוקה או בסיר רחב מטגנים את השום הכתוש בשמן במשך דקה על אש גבוהה עד להזהבה. מוסיפים את העגבניות המרוסקות ונותנים לה לרתוח כדקה. מוסיפים את רסק העגבניות, הפפריקה, השום, הפלפל החריף, הצ'ואה, הפלפלים היבשים וכוס מים. מביאים לרתיחה, בוחשים היטב ומכסים, מבשלים על אש נמוכה 3 דקות. מורידים את המכסה, שוטפים את הדג וחותכים לחתיכות. שמים בסיר את הדג, הכוסברה, מלח ופלפל ומוסיפים עוד מים רק עד לגובה הדג. מנערים מעט את המחבת כדי שהרוטב יתערבב עם המים, הנוזלים צריכים לכסות בעדינות את הדג. מביאים לרתיחה, טועמים, מתקנים תיבול ומבשלים מכוסה על אש נמוכה 20 דקות. ממתינים כעשר דקות לפני ההגשה.

הורים, עם רימון אתם יכולים לשמור על המשפחה שלכם מוגנת ברשת מבלי להתפשר על חווית הגלישה!

עם אינטרנט רימון תוכלו גם להגן על המשפחה שלכם ברשת וגם ליהנות מגלישה מהירה כמו שאתם אוהבים. עם רימון אתם בוחרים על אלו מכשירים להגן, מנהלים את זמן הגלישה של המשפחה ונהנים מחוויית אינטרנט במהירות של עד 1 ג'יגה.

למצטרפים חדשים | לא כולל תשתית סיבים אופטיים | במבצע ל-3 חודשים מחיר החבילה 79 ₪ לחודש, לחודשים 4-12 במחיר 99 ₪, לחודשים 13-36 במחיר 124 ₪ | מחיר ללא נתב. נתב בשכירות של 20 ₪ לחודש | בכפוף לפריסה ולתנאי הסכם ההתקשרות הרלוונטי | תוקף ההטבה עד 31.8.2023 | אינטרנט רימון 2009, ח.פ. 514256437